

1205-22

UITVOERINGSPROGRAMMA

TUSSENGEBIED

KAATSHEUVEL - TILBURG

Definitief November 2000

UITVOERINGSPROGRAMMA TUSSENGEBIED KAATSHEUVEL - TILBURG

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Karakteristiek van het gebied	5
3. Ontwikkelingen en problematiek	9
4. Integrale visie	14
5. Uitwerking	18
6. Uitvoering	35
7. Verantwoording	39

BIJLAGE:

PROJECTENOVERZICHT	40
---------------------------	-----------

1. INLEIDING

1.1. *Aanleiding*

In het gebied tussen Kaatsheuvel - Tilburg speelt een aantal ontwikkelingen op het vlak van ruimtelijke ordening, recreatie, natuur, milieu en landbouw. De direct belanghebbende partijen in het gebied willen voorkomen dat hierdoor vervlakking ontstaat. De kwaliteiten die het gebied kent moeten behouden blijven en waar nodig en mogelijk worden versterkt. Door autonome ontwikkelingen gaat het ruimtelijk functioneren en het landschapsbeeld in de toekomst sterk veranderen. Deze ontwikkelingen zijn voor een deel onafhankelijk van elkaar ontstaan. Er zijn wel zodanige onderlinge raakvlakken en wederzijdse beïnvloeding dat integratie van deze ontwikkelingen noodzakelijk lijkt om tot een efficiënte uitvoering te kunnen komen. Een geïntegreerde aanpak vergroot de kans op de gewenste versterking van de functies voor een lange periode.

Het gebied is van groot belang voor de verdere ontwikkeling van de ecologische waarden en vormt een belangrijke schakel in de totstandkoming van een groot aaneengesloten natuurgebied in Midden-Brabant. Ook voor recreatieve ontwikkelingen heeft het gebied tussen Kaatsheuvel en Tilburg belangrijke potenties. Op basis van de reeds aanwezige kwaliteiten in en nabij het gebied moet het mogelijk zijn het gebied op de recreatief-toeristische markt te zetten. Hiervoor is het noodzakelijk dat het gebied een eigen identiteit ontwikkelt. Binnen deze nieuwe identiteit moet daarbij ruimte zijn voor een duurzame landbouw.

1.2. *Het uitvoeringsprogramma*

Het uitvoeringsprogramma wil door een geïntegreerde aanpak komen tot een gezamenlijke visie op de gewenste ontwikkeling en op basis daarvan tot een efficiënte uitvoering van projecten. Voor een deel zijn deze projecten reeds gestart of al gepland en wordt de uitvoering nu versneld. Voor een deel zijn de projecten nieuw om de gewenste ontwikkelingen te realiseren.

Om te komen tot een geïntegreerde aanpak zijn de kansen in het gebied voor de verbetering van natuur, landschap, landbouw, milieu, water en recreatie geïnventariseerd. Het oogmerk van een programmatisch verband is het draagvlak voor uitvoering bij alle betrokken partijen te vergroten. De uitvoering van de maatregelen en projecten die deel uitmaken van het programma geschiedt in een zodanige samenhang dat de individuele projecten elkaar onderling versterken. Doelstelling is om aan het einde van het jaar 2000 een start te maken met belangrijke onderdelen van de uitvoering.

Het uitvoeringsprogramma is een momentopname op basis van huidige inzichten en

verwachtingen over toekomstige ontwikkelingen. Naarmate toekomstige ontwikkelingen uitkristalliseren, ervaring is opgedaan met de uitvoering van maatregelen en partijen door samenwerking tot nieuwe ideeën komen, ontstaat naar verwachting een situatie waarin steeds nieuwe uitvoeringsprojecten naar boven komen. Deze worden dan uitgewerkt tot concrete maatregelen en projecten en in het uitvoeringsprogramma opgenomen.

1.3 Begrenzing

De genoemde ontwikkelingen spelen zich globaal gezien af binnen de driehoek Kaatsheuvel - De Moer - Tilburg-Noordwest. De oostelijke begrenzing ervan valt samen met de provinciale weg Tilburg - Waalwijk, de N261. In het noorden is de bebouwde kom van Kaatsheuvel de grens, vanaf de N 261 tot aan de Bernse Hoef. De zuidgrens valt samen met het gemeentelijke tracé van de Noordwesttangent. De westgrens ligt op de Bernse Hoef, de Akkerstraat en de Zijstraat, de bebouwde kom van De Moer en de Middelstraat en de Heibloemstraat.

Het gebied is gelegen in het gebied van de regionale reconstructiecommissie Meierij. De regionale reconstructiecommissie Meierij, aangevuld met bestuurlijke vertegenwoordigers van De Efteling bv en Stichting Natuurpark De Efteling, heeft de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het uitvoeringsprogramma.

Voor de mogelijkheden tot financiering van de projecten in het uitvoeringsprogramma is relevant dat het gebied geen deel uitmaakt van het WCL De Meierij. De begrenzing van het WCL-gebied ligt bij de N261. De grens van het NUBL-gebied ligt weliswaar westelijker dan de N261, maar niet zo ver westelijk als de begrenzing zoals boven aangegeven. Bij de financiering kan van deze financieringsbronnen niet of slechts gedeeltelijk gebruik worden gemaakt. Het gebied gaat wel vallen onder de werking van de Reconstructiewet zandgronden. Dit maakt het mogelijk hier financiering voor de uitvoering van projecten en maatregelen te vinden.

2. KARAKTERISTIEK VAN HET GEBIED

2.1 *De randen van Tilburg en Kaatsheuvel*

Het Tussengebied Kaatsheuvel - Tilburg kent alleen aan de westkant een zachte overgang naar het agrarisch gebied van De Moer. In alle andere richtingen is sprake van duidelijke afbakeningen als gevolg van het bedrijventerrein Vossenbergh, de N261 en het recreatiepark De Efteling. De aanleg van de Noordwesttangent versterkt dit beeld. Op dit moment is er al in functionele zin een scherpe overgang stad en natuur, die door de aanleg van de Noordwesttangent en de uitvoering van het Plan Lobelia wordt versterkt. Van een functionele verweving is hoogstens sprake aan de west- en oostzijde. Aan de westzijde komt door de aanleg van een fietsroute de mogelijkheid vanuit het woongebied de Reeshof via het bedrijventerrein Vossenbergh het gebied Huis ter Heide te bereiken. Door de aanleg van een fietsverbinding vanaf de Dongenseweg via De Mast ontstaat de mogelijkheid aan te sluiten op het Spinderspad en verder naar het Blauwe Meer.

In ruimtelijke zin is een verdere verharding van de afbakening stad - natuur niet gewenst. In de landschapsvisie van de Noordwesttangent wordt de weg eerder als een ruimtelijke verbinding om de stad dan in de stad gezien. Verdere frontvorming tussen stad en natuur wordt tegengegaan door de inpassingszone integraal op te vatten als zuidelijke randzone bij de uitvoering van het plan Lobelia en niet als noordrand van het stedelijk gebied. Elementen als bosschages, boomgroepen en heide reiken lokaal over de weg. In het plan Lobelia wordt uitgegaan van een beboste rand aan de stadszijde. Het landschapsplan voor de tangent pleit ervoor enkele zichtlijnen het open gebied in te behouden of te realiseren.

Direct aan de noordrand van Tilburg concentreert zich een aantal randverschijnselen van de grote-stadynamiek. Behalve de stadsgewestelijke stortplaats Spinder bevinden zich hier de voormalige vloeivelden van Tilburg en de rwzi Tilburg-Noord. Daarnaast zijn de uitbreidingen van de stedelijke structuur nadrukkelijk in het landschap zichtbaar, met name van het grotendeels gerealiseerde industrieterrein Vossenbergh. Het landschap wordt in sterke mate gedomineerd door de stortberg van Spinder en de volumineuze bedrijfsgebouwen op Vossenbergh.

In het noorden van het gebied is het grote recreatiecomplex De Efteling dominant aanwezig. Dit complex, met zijn bovenregionale functie en internationale uitstraling profileert zich thans in de breedte en in dit kader is onlangs het Golfpark Efteling aan het scala van activiteiten toegevoegd. De eventuele realisering van een nieuw complex voor verblijfsrecreatie vraagt om een zorgvuldige landschappelijke inpassing.

In het oosten langs de N261 ligt het recreatieproject het Blauwe Meer. Verder liggen hier nog

militaire complexen, waarvan het gebruik is verminderd en die daardoor een verwaarloosde indruk maken. Meer noordelijk liggen de voormalige vloeivelden van Loon op Zand.

Het meest westelijke deel van het gebied heeft overheersend een landbouwfunctie. Rond de kern De Moer liggen nog veel grondgebonden bedrijven. Een aantal van deze bedrijven heeft een recreatieve neventak ontwikkeld. Op een aantal bedrijven is recreatie feitelijk al de hoofdfunctie.

2.2 *Natuurkwaliteiten*

Het gebied heeft grote actuele, maar vooral potentiële ecologische en landschappelijke waarden. De actuele en potentiële natuurwaarden in het gebied staan onder druk als gevolg van stedelijke ontwikkelingen, de aanleg van infrastructuur, recreatieverkeer, verdrogingsverschijnselen en emissies vanuit de intensieve veehouderij.

De belangrijkste landschappelijke karakteristiek zijn de grootschalige bosgebieden van de landgoederen Huis ter Heide en De Mast. Deze vormen in feite het beboste restant van de voormalige Loonse Heide. Op geografische en ecologische gronden vormen zij oorspronkelijk één geheel met het uitgestrekte natuurgebied van de Loonse en Drunense Duinen. Om in het gebied de potentiële natuurwaarden ook te realiseren is het plan Lobelia ontwikkeld en deels ook al in uitvoering genomen. De verdere uitvoering van het plan Lobelia stagneert doordat nog geen ontgrondingenvergunning voor fase twee is afgegeven en het bestemmingsplan niet gewijzigd is. Het afgeven van een ontgrondingenvergunning en de bestemmingsplanwijziging zijn voor de gemeente Tilburg direct afhankelijk van de besluitvorming over het milieubedrijventerrein dat de gemeente hier wil aanleggen. Waarvoor binnen de streekplanherziening inmiddels Spinder-zuid als meest geëigende lokatie door provincie Noord-Brabant is aangewezen.

De natuur in het gebied is nog te versnipperd en vooral de uitwisselingsmogelijkheden met nabij gelegen natuurgebieden, zoals de Loonse en Drunense duinen en De Brand zijn te beperkt. De doorgaande wegen in en langs het gebied isoleren de natuur op dit moment te veel. Door de aanleg van de Noordwesttangent worden de ecologische uitwisselingen verder ingeperkt.

2.3 *Landbouwactiviteiten*

In het gebied is zowel sprake van grondgebonden als niet grondgebonden landbouw. De grondgebonden landbouw, met name melkveehouderij, vindt plaats in het westelijk deel van het gebied. De bedrijfsvoering in de grondgebonden landbouw wordt bemoeilijkt omdat de

mogelijkheden voor extensivering door grondverwerving beperkt zijn. Natuurmonumenten heeft in het gebied relatief veel landbouwgronden in bezit, waardoor de druk op de grondmarkt hoog is. De opbrengsten in de grondgebonden sector zijn verminderd door droogteschade als gevolg van de verdroging in het gebied.

Er zijn 13 intensieve veehouderijbedrijven in het gebied. De bedrijven liggen meer verspreid over het gebied. Het gaat daarbij om tien bedrijven waarop varkens worden gehouden. Het gebied maakt geen deel uit van de - nog voorlopig aangewezen varkensvrije zones - die worden gerealiseerd in het kader van de reconstructie. Drie intensieve bedrijven liggen in een voor verzuring zeer gevoelig natuurgebied (A-gebieden), de overige tien bedrijven liggen nabij voor verzuring gevoelige gebieden (B-gebieden). Dit betekent dat deze bedrijven feitelijk geen of alleen beperkte mogelijkheden hebben om in de toekomst verder te ontwikkelen. Het merendeel van deze bedrijven is zeer modern, recent geheel vernieuwd en voldoet aan de huidige milieuvorwaarden. Deze bedrijven zijn vaak in handen van jonge ondernemers of beschikken over een bedrijfsopvolger. Op deze bedrijven zijn vanuit bedrijfseconomisch oogpunt perspectieven.

2.4 *Recreatieactiviteiten*

De recreatie in het gebied kenmerkt zich door een breed scala aan mogelijke activiteiten. Deze lopen van zeer intensief, zoals het bezoek aan het attractiepark De Efteling en het recreatieproject Het Blauwe Meer, tot zeer extensief, zoals wandelen in het gebied Lobelia. De natuurgebieden hebben niet of nauwelijks specifiek recreatieve voorzieningen. De recreatieve kwaliteiten van de natuurgebieden zijn eerder gebaseerd op natuur- en landschapsbeleving dan op de aanwezigheid van recreatievoorzieningen.

Het gebied heeft opvallend genoeg nauwelijks een functie als uitloopgebied voor de stedelijke gebieden van Tilburg, Loon op Zand en Kaatsheuvel en is ook niet als zodanig ingericht. Kennelijk ligt het gebied als gevolg van de aanwezigheid van de N261, het bedrijventerrein Vossenbergh en De Efteling te geïsoleerd van de stedelijke woongebieden. Door deze woongebieden, zoals De Reeshof, via fiets- en wandelverbindingen aan te sluiten op de routestructuren in het gebied, gaat het gebied een grotere rol spelen in de recreatiebeleving van de omwonenden.

Het verblijfsrecreatieve aanbod is in het gebied verder ontwikkeld. Naast reguliere campings, zijn er in het gebied mogelijkheden tot kamperen bij de boer, minicampings en verblijfsaccommodaties op landbouwbedrijven. In en rond het gebied zijn hotelaccommodaties in een ruime variëteit qua voorzieningenniveau en prijsklasse. Voor verblijfsrecreanten is niet alleen de ligging nabij de natuurgebieden in het gebied van belang maar zeker ook de directe nabijheid van publiekstrekkingen als De Efteling en het Nationaal

Park i.o. De Loonse en Drunense Duinen. Door het juist neerzetten van het gebied op de recreatief-toeristische markt is het mogelijk de verblijfsrecreatie in het gebied verder te ontwikkelen.

3. ONTWIKKELINGEN EN PROBLEMATIEK

3.1 Natuur- en landschapsontwikkeling

In het gebied wordt gestreefd naar een verdere natuurontwikkeling en naar een verbetering van de natuur- en landschapskwaliteit. Centraal staat het herstel van het voormalige heidegebied met zijn uiterst waardevolle venmilieus, zoals vastgelegd in het plan Lobelia van Natuurmonumenten.

De verdere natuurontwikkeling kan worden gerealiseerd door areaaluitbreiding:

- * afronding van het plan Lobelia;
- * de realisering van de ecologische hoofdstructuur;
- * het omzetten van landbouwgronden binnen de afrondingsgrenzen;
- * het aankopen van de MOB-complexen en deze inzetten voor natuurontwikkeling;
- * het op termijn toevoegen van de vuilstort Spinder aan het natuurontwikkelingsgebied.
- * De invulling van natuurcompensatie o.a. als gevolg van aanleg Noordwesttangent .

Op deze wijze kan op langere termijn een groot natuurontwikkelingsgebied van meer dan 600 hectare ontstaan.

Om in dit gebied ook een kwalitatief hoogstaande natuur te kunnen ontwikkelen is het noodzakelijk dat:

- * een aantal barrières wordt weggehaald en het gebied verder wordt ontsnipperd;
- * de ecologische verbindingen met nabije natuurgebieden gehandhaafd blijven of aangelegd worden;
- * de emissies op het natuurontwikkelingsgebied worden gereduceerd;
- * niet-grondgebonden veebedrijven worden gesaneerd;
- * de voor de natuur gewenste waterpeilen en waterkwaliteit worden gerealiseerd;
- * er een recreatieve zonering wordt aangebracht.

Voor de natuurkwaliteit is het van groot belang dat er duurzame uitwisselingsmogelijkheden zijn met andere gebieden. Uiteindelijk moet de aanpak leiden tot een aaneengesloten natuurgebied met een oppervlakte van meer dan 5.000 ha.

Ontwikkelingen, zoals de aanleg van de Noordwesttangent en de verbeteringen aan de weg Loon op Zand - Waalwijk, mogen niet leiden tot het verder ecologisch geïsoleerd raken van de natuurgebieden Lobelia en Huis ter Heide. Bestaande ecologische verbindingen met gebieden zoals De Brand moeten blijven bestaan en indien mogelijk versterkt worden. Ontwikkelingen als de aanleg van het Noorderbos moeten juist worden benut om de ecologische verbindingen met de omliggende natuurgebieden te versterken.

3.2 Ontwikkeling overgangszone stad - land

De aanleg van de Noordwesttangent en een goederenspoorlijn Spinder betekent een verlies aan natuurwaarden. Deze moeten door de gemeente Tilburg worden gecompenseerd. In totaal gaat het om meer dan 100 hectare. In de kadernota Groene Mal heeft de gemeente Tilburg in overleg met natuur- en milieuorganisaties, ZLTO, waterschappen en provincie Noord-Brabant aangegeven hoe de gemeente hiermee om wil gaan. Rondom de Spinder heeft de gemeente 40 hectare in bezit, die kan worden benut voor compensatie. Men verwacht dat in en rond het Kraanven nog 20 hectare beschikbaar kan komen voor compensatie. Ook is het mogelijk natuurcompensatie te plegen door de uitruil van agrarische gronden gelegen in het Plan Lobelia door agrariërs elders gronden ter beschikking te stellen. Aan de westkant van Huis ter Heide kan eventueel worden gecompenseerd, maar natuurontwikkeling in dit gebied heeft voor de provincie en de natuurorganisaties een lage prioriteit. Voor verdere compensatie is de gemeente voornemens in eerste instantie te zoeken nabij het Noorderbos en De Brand en in tweede instantie westwaarts uit te wijken richting boswachterij Dorst door de aanleg van een oversteek over het Wilhelminakanaal.

Het attractiepark de Efteling moet ook natuurwaarden compenseren op het moment dat ze natuurwaarden gaan schaden bij de aanleg van het toekomstig vakantiepark.

Voor de ontwikkeling van een bedrijventerrein voor het ver- en bewerken van afval en het terugwinnen van grondstoffen, het milieubedrijventerrein "Spinder", wordt gedacht aan een locatie in of direct aansluitend aan het gebied. De mogelijke locaties liggen op of in de directe omgeving van de afvalstort "Spinder". De gemeente Tilburg verwacht grote voordelen van de koppeling van het milieubedrijventerrein aan de bestaande stortplaats. Uitbreiding van de infrastructuur is voorzien in de vorm van een noordwestelijke randweg en een railverbinding voor het vervoer van afval.

In het gebied komen nog drie locaties in aanmerking voor de situering van het milieubedrijventerrein, te weten:

1. een locatie op de afvalstort Spinder zelf, alhoewel hier op korte termijn, zolang de afvalstort openblijft, beperkt ruimte is voor de ontwikkeling van een dergelijk terrein.
2. de locatie Spinder-Zuid, waar op dit moment een bos en een MOB-complex liggen, Er moet rekening worden gehouden met natuurcompensatie bij de aanleg van het milieubedrijventerrein op deze locatie.
3. de locatie Spinder-West, waar de ontgroningen voor de verdere uitvoering van het plan Lobelia zijn gedacht.

Het is voornemens onduidelijk welke locatie wordt gekozen. Het is zelfs mogelijk dat wordt gekozen voor een terrein buiten het gebied. De gemeente Tilburg neemt het standpunt in dat, alhoewel de gemeente een voorkeur heeft voor de locatie Spinder-Zuid, de drie potentiële locaties voor een milieubedrijventerrein voor deze functie beschikbaar moeten blijven zo lang er geen definitieve locatiekeuze heeft plaatsgevonden. Inmiddels zijn Provincie Noord-Brabant en gemeente Tilburg overeengekomen dat Spinder-Zuid de meest geëigende locatie

is. Invulling van een locatie Spinder-Zuid betekent situering in op dit moment bebost gebied. Het streekplan situeert het MOB-complex binnen de groene hoofdstructuur zoals aangegeven op de streekplankaart. Op dit moment worden de natuurwaarden op het MOB-complex onderzocht.

Voor de verdere uitvoering van het plan Lobelia moet provincie Noord-Brabant de ontgrondingenvergunning afgeven en gemeente Tilburg het vigerende bestemmingsplan wijzigen. Een en ander ligt voor de gemeente in het verlengde van de locatiekeuze voor het milieubedrijventerrein. Voor Natuurmonumenten is dit essentieel omdat de afronding van het plan Lobelia een belangrijk onderdeel vormt van het voorgestane grootschalige natuurgebied.

3.3 *Recreatieve ontwikkelingen*

Het recreatief bezoek aan het gebied is sterk geconcentreerd op De Efteling. Jaarlijks trekt het attractiepark een drie miljoen bezoekers. Het bezoek aan De Efteling bestaat voor het overgrote deel uit dagbezoek. Het meerdaagsbezoek is qua omvang nog gering. Het meerdaagsbezoek is te stimuleren indien hierbij, naast het bezoek aan het attractiepark, ook andere voor recreanten aantrekkelijke omgevingen en voorzieningen kunnen worden bezocht. Deze zijn in het gebied zeker voorhanden, maar in de publiciteit moet de kwaliteit van de omgeving en de recreatieve mogelijkheden daarvan duidelijker worden meegenomen. De Efteling wil bij het uitbreiden en verbreden van het verblijfsrecreatief aanbod samenwerken met het recreatief en agrarisch bedrijfsleven in de streek. Men zoekt mogelijkheden om op deze bedrijven vanuit verschillende thematische invalshoeken verblijfsaccommodaties en recreatief attractieve voorzieningen te ontwikkelen. Het verbrede aanbod aan verblijfsrecreatie kan dan gezamenlijk op de markt worden gezet. Deze ontwikkeling past in de toekomstvisie van de landbouw in het gebied. Op veel bedrijven wordt gekeken naar de mogelijkheid om de bedrijfsvoering te verbreden door het ontwikkelen van een neventak. Veel agrariërs zijn van mening dat de ontwikkeling van neventakken noodzakelijk is om in de toekomst de bedrijfsvoering economisch verantwoord te kunnen voortzetten.

Wil een dergelijk aanpak gericht op een toename en verbreding van de verblijfsrecreatie succesvol zijn, dan is het noodzakelijk een gevarieerd toeristisch product op de markt te zetten. Naast de bekende elementen als De Efteling, de Loonse en Drunense duinen en de musea in en rond Tilburg, moet ook de recreatieve inrichting van het gebied hieraan bijdragen. Er moet een conglomeraat van grotere en kleinere toeristische attracties ontstaan die met name aan gezinnen een grote variëteit aan mogelijkheden biedt onder het motto van elke dag iets nieuws. Eveneens in de recreatieve sfeer, maar dan op regionaal niveau, spelen de uitbreiding van de recreatieplas Het Blauwe Meer en de aanleg van een visvijver op de voormalige vloeivelden van Loon op Zand. De verkeers- en parkeerproblemen als gevolg van

het recreatief bezoek die er nu al spelen doen afbreuk aan de ruimtelijke en landschappelijke beleving van het gebied en vragen om een oplossing.

Wanneer het gebied langs deze gedachtelijn wordt ingevuld en uitgewerkt, ontstaat een uiterst interessante combinatie van elementen, waarin kleinschalige verblijfsaccommodaties langzaam maar zeker de plaats in gaan nemen van de intensieve veehouderij. De recreatieve activiteiten, gedragen door enerzijds zeer aantrekkelijke natuurgebieden met o.a. educatief gebruik en anderzijds door het attractiepark, biedt perspectief in de markt. Rond de kleinschalige verblijfsaccommodaties kunnen en moeten andere activiteiten gaan ontstaan die te maken hebben met lichte sporten en het kennismaken met het Brabantse (platte)land, inclusief nieuwe vormen van boerenbedrijven.

Kijkend naar de toeristische markt, waarin groot, snel, sensationeel en jong de boventoon dreigt te gaan voeren, is een all-in product ook en misschien wel juist geschikt voor de gezins- en ouderenmarkt. Deze markt zoekt eerder ambiance dan spannende korte ervaringen, eerder een rustige en fraaie omgeving dan lawaai en massa's. En juist daarin vinden de spelers in het gebied elkaar. De kracht van het gebied moet komen liggen in de harde toeristische kernen en uitgekende recreatieve verbindingzones. Deze gebieden binden het merendeel van de toeristen en het kennismaken met de natuur gebeurt primair juist in de gebieden waar een goede controle en beheersing mogelijk zijn. Het in banen leiden van de recreatie en het bieden van alternatieven voor de veehouders, bieden de garanties voor een goede natuurontwikkeling. Daar waar de recreatieve verbindingen de ecologische verbindingen raken ontstaan knooppunten waar natuurrecreatieve activiteiten worden ontwikkeld.

3.4 *Landbouwontwikkelingen*

De landbouw in Nederland maakt moeilijke tijden door als gevolg van internationale ontwikkelingen die een prijsdrukkend effect hebben en het nationaal beleid op het gebied van mest, ammoniak en nitraat, wat een kostenverhogend effect heeft. Vanuit andere sectoren zoals wonen, werken, natuur en recreatie is een sterke druk op de ruimte, waardoor de grondprijs stijgt en agrariërs minder mogelijkheden hebben om via grondaankopen hun bedrijven te ontwikkelen. In de specifieke situatie van de bedrijven in het gebied Kaatsheuvel - Tilburg speelt de druk op de grondprijzen extra gelet op de sterke stedelijke invloeden op het gebied en het moeten compenseren van natuuraantasting als gevolg daarvan, naast de bestaande wens om te komen tot verdere natuurontwikkeling in het gebied. Dit treft vooral de melkveebedrijven, die grond nodig hebben om te kunnen extensiveren in het kader van het nitraatbeleid.

Voor de intensieve agrarische bedrijven geldt dat deze sector wordt geconfronteerd met een onduidelijk toekomstbeeld door de herstructurering varkenshouderij en de reconstructie

zandgronden. Voor veel individuele bedrijven is het onzeker welke mogelijkheden er in de nabije toekomst zijn om te blijven produceren, laat staan de mogelijkheden om uit te breiden. Grote bedrijven, die willen ontwikkelen zullen zoeken naar locaties waar deze duidelijkheid wel kan worden gegeven. Kleinere bedrijven zullen zich moeten beraden over de perspectieven voor bedrijfscontinuering. Een eventuele sanering van de intensieve veehouderij is een kostbaar proces. De financiering van deze mogelijke sanering moet in het kader van de reconstructie worden gevonden.

Nu de inkomenspositie van veel bedrijven in de agrarische sector op de tocht staat, zoekt een aantal agrariërs de verbetering van hun inkomenspositie in de verbreding van de bedrijfsvoering. Extra inkomsten worden genereerd door het aanbieden van recreatieve mogelijkheden, het verkopen aan huis van agrarische producten of het worden ingeschakeld bij natuur- en landschapsbeheer.

Van groot belang is dat er duidelijkheid komt in de toekomstperspectieven voor de agrarische sector in het gebied. In de eerste plaats is dit van groot belang voor de sector. De huidige onzekerheid betekent voor veel bedrijven een pas op de plaats, geen nieuwe bedrijfsinvesteringen, dus ook niet in meer milieuverantwoorde bedrijfsprocessen. Echter ook vanuit een oogpunt van natuur- en landschapskwaliteit is behoud van de agrarische functies ten westen van Huis ter Heide van belang. De huidige afwisseling in natuur-, bos- en landbouwgronden geeft een landschappelijke afwisseling en kleinschaligheid, waarvan ook flora en fauna profiteren.

4. INTEGRALE VISIE

4.1 *Gebiedsperspectief*

De ruimtelijke functies in het landelijke gebied tussen Kaatsheuvel en Tilburg kunnen samengevat worden in de volgende sectoren:

- * het versterken van de kwaliteit van natuur en landschap
- * het realiseren van een duurzame landbouw
- * het tegengaan van negatieve effecten als gevolg van milieu- c.q. afvalbedrijvigheid
- * het bevorderen van recreatie en toerisme
- * het komen tot een optimale waterhuishouding.
- * de ontwikkeling van stedelijke functies

Een geïntegreerde visie op de ontwikkelingsmogelijkheden in het gebied moet voor elk van de sectoren voordelen bieden, die in nauwe onderlinge samenhang verder moeten worden uitgewerkt tot uitvoeringsgerichte projecten.

Een geïntegreerde visie op het gebied houdt in dat wordt gestreefd naar een duurzaam functionerend, landschappelijk opvallend aantrekkelijk en relatief rustig buitengebied, dat enerzijds een robuuste invulling geeft aan het niet verstedelijkte landelijke gebied tussen de agglomeraties Tilburg en Kaatsheuvel, anderzijds een onverbreekelijke ecologische samenhang vormt met het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen en ruimte biedt aan uiteenlopende vormen van landbouw en recreatie. Het gebied wordt ontwikkeld tot een meervoudige gebruiksruimte, waarin een evenwicht is bereikt tussen de economische functies en de functies natuur, landschap en water.

De realisering van robuuste ecologische en landschappelijke kwaliteiten moet kansen bieden voor de ontwikkeling van extensieve recreatie en grondgebonden landbouw. Bij de concrete invulling moet worden gekeken naar de mogelijke aansluiting op de verbreding van de bedrijfsvoering in de landbouw. Voor de intensieve veehouderij dient duidelijkheid te komen over de mogelijke toekomstperspectieven en eventuele alternatieven.

4.2 *Scheiding en verweving van functies*

In het huidige streekplan wordt het gebied tussen Kaatsheuvel en Tilburg aangeduid als een gebied waar natuurbelangen, toeristisch-recreatieve belangen en agrarische belangen evenwichtig moeten samengaan. In die algemene zin geldt dat waarschijnlijk voor veel gebieden in Nederland. Er zijn echter factoren te noemen die een bijzondere invloed hebben in dit gebied en een bedreiging kunnen vormen voor een van de andere belangen die in het gebied spelen, maar tevens uitdagingen vormen en kansen bieden om van dit gebied veel

meer te maken dan een eenvoudige optelsom der delen. De bijzondere factoren zijn:

1. De duidelijke overgangen van natuur naar stedelijke functies, die zorgdragen voor een contrastbeeld. Voor een deel wordt dit contrastbeeld verzacht, waarbij het vooral van belang is dat de duidelijke overgangen geen fysieke barrières vormen voor ecologische waarden en recreatief bezoek.
2. De aanwezigheid van de Loonse en Drunense duinen, een natuurgebied van een zodanige omvang en belang dat de randgebieden ervan sterk in het teken staan van natuurontwikkeling in de vorm van verbindingszones. Deze aanwezigheid betekent dat het al dan niet realiseren van echte verbindingen in de vorm van verbindingszones sterk bepalend is voor de feitelijk te behalen natuurdoelstellingen.
3. De Efteling kent al bijna vijftig jaar een grootschalige recreatieve ontwikkeling. Al in 1986 werden de plannen ontvouwd voor uitbreiding van het bestaande park met o.a. verblijfsaccommodaties. In verband met deze uitbreidingen werden in de jaren daarvoor al gronden aangekocht. De ecologische en groene hoofdstructuren lijken op gespannen voet te staan met de uitbreidingsplannen van De Efteling, hoe extensief die plannen ook worden ingevuld. Tegelijk echter wordt door overheden de expansie van De Efteling als een belangrijke economische ontwikkeling gezien in een op zichzelf milieuvriendelijke dienstverlening.
4. Er zijn enkele natuurgebieden in het gebied aanwezig en er wordt door Natuurmonumenten nog aan uitbreiding hiervan gewerkt. Huis ter Heide is daarvan de belangrijkste, evenals het plan Lobelia. Van plan Woudspoor moet worden vastgesteld dat het een initiatief van de gemeente Loon op Zand is, die hieromtrent clausules heeft laten opnemen in het raamconvenant met de Efteling.

4.3 *Streven naar samenwerking*

Op dit moment dreigt er in het tussengebied Kaatsheuvel - Tilburg, met zijn hiervoor omschreven bijzondere invloedsfactoren, een stagnatie op te treden in de ontwikkelingen. De uitbreidingsplannen van De Efteling komen uiterst moeizaam van de grond, mede als gevolg van bezwaarprocedures vanuit milieu- en natuurorganisaties. Plan Lobelia stagneert, plan Woudspoor komt zeer moeizaam of niet van de grond, afhankelijk weer van de plannen van De Efteling. Over het ecoduct is geen duidelijkheid. Boerenbedrijven weten amper waar ze aan toe zijn en waar hun toekomst ligt.

In een geïntegreerde visie is gestreefd naar een optimale ontwikkelingskans voor de functies bos, natuur, milieu, landbouw, recreatie en stedelijke functies. Een geïntegreerde aanpak houdt in het gezamenlijk optrekken naar een gezamenlijk doel. De natuur- en milieuorganisaties, de recreatieondernemingen, inclusief De Efteling, de overheid en de agrariërs werken samen met als doel van het gebied een samenhangend geheel te maken waarin de belangen van alle partijen op een bijzondere manier tot hun recht komen. Het

bijzondere komt dan vooral voort uit de onderlinge samenhang en versterking van de verschillende functionaliteiten. Ook ten aanzien van natuurcompensatie zou meer samengewerkt kunnen worden. Al die partijen moeten dan wel bereid en in staat zijn over de traditionele grenzen van hun belangen heen te kijken. Tot dit moment stonden de meest betrokken partijen met het gebied nog te vaak tegenover elkaar. De belangrijkste reden hiervoor lijkt te zijn dat te vaak fragmentarisch naar het gebied wordt gekeken en ontwikkelingen niet in samenhang worden afgewogen. Met het Uitvoeringsprogramma voor het Tussengebied Kaatsheuvel - Tilburg proberen partijen deze stellingname te doorbreken en in het vervolgtraject zaken en ontwikkelingen in samenhang te willen bekijken. Partijen die elkaar in juridische procedures zijn tegengekomen, laten hiermee weten dat dit geen belemmering vormt voor hun betrokkenheid bij het uitvoeringsprogramma en het nemen van de verantwoordelijkheid richting een gezamenlijke toekomst.

4.4 *Uitgangspunten inrichting*

De harde kernen in de bestaande functionaliteiten zijn uitgangspunten voor de verdere inrichting van het gebied: de stad Tilburg, De Efteling, Huis ter Heide, Lobelia, het Blauwe Meer, e.d. Een geïntegreerde visie op de ontwikkelingen in het gebied stelt de verdere ontwikkeling van laagdynamische functies voorop: natuur/ecologie, extensieve vormen van recreatie zoals wandelen, fietsen en paardrijden. Ook grondgebonden landbouw kan zich aan de westelijke randen krachtig ontwikkelen. Eventueel ontwikkelen zij een recreatieve neventak. Functies met een grotere dynamiek, zoals intensievere vormen van recreatie beperken zich, uitstralend vanuit Tilburg en in mindere mate Loon op Zand tot de oostelijke zone van het plangebied.

Intensieve, niet-grondgebonden landbouw vindt in het plangebied geen ruimte voor uitbreiding, in feite is uitplaatsing of bedrijfsbeëindiging op termijn op veel plaatsen de meest passende oplossing. Industriële bedrijvigheid vindt ontwikkelingskansen op de industrieterreinen Vossenbergh, zuidelijk van het plangebied. De Riolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Tilburg Noord is landschappelijk ingepast in de omgeving.

4.5 *Streefbeeld*

Om de doelen van een geïntegreerde aanpak te realiseren is het noodzakelijk dat partijen het over een aantal uitgangspunten als streefbeeld en de uitwerking daarvan eens zijn. De uitgangspunten zijn;

1. Partijen hebben een zodanig besluitvormingsproces achter de rug met betrekking tot de situering van het milieubedrijventerrein, met als gevolg dat fase 2 voor een verdere

ontwikkeling van het plan Lobelia kan worden gerealiseerd.

1. De identiteit van het gebied wordt versterkt, er ontstaat een herkenbare kwaliteit van natuur, landschap, recreatie en cultuurhistorie in het gebied.
2. In het gebied vindt op grote schaal natuurontwikkeling plaats door uitbreiding van het areaal en verbetering van de kwaliteit.
3. De ecologische verbindingen met omringende natuurgebieden, zoals de Loonse en Drunense duinen, de Brand en richting Boswachterij Dorst worden gerealiseerd of zijn versterkt..
4. Grondgebonden landbouw is de overheersende functie in het westelijk deel van het gebied. De landbouw neemt initiatieven om aan de milieudoelen te voldoen.
5. De intensieve veehouderij heeft duidelijkheid over de perspectieven voor deze bedrijfsvoering in het gebied.
6. Door het benutten van de defosfateringsinstallaties op de voormalige vloeivelden van de gemeente Loon op Zand en meer water aan te voeren voor de landbouwfunctie wordt de verdroging in het gebied tegengegaan en wordt optimaal bijgedragen aan de afvlakking van de piekafvoer van de rwzi Tilburg
7. Er wordt een gebied voor de ontwikkeling van “nieuwe wildernis” aangewezen. Het gaat om een ecologisch interessant gebied, waarbij de te ontwikkelen waarden aanvullend zijn op wat aanwezig is en waarbij de inrichting een hoge recreatiedruk mogelijk maakt.
8. Zowel het agrarische als het recreatieve bedrijfsleven heeft ruime mogelijkheden om in te spelen op de ontwikkelingen die in het gebied plaatsvinden. Het aanbod aan verblijfsaccommodaties wordt verbreed en partijen zetten dit gezamenlijk op de markt.
9. Via een routestructuur kunnen recreanten kennis nemen van de waarde van de natuur- en landbouwgebieden.
10. Partijen stellen middelen en instrumenten beschikbaar om het streefbeeld te realiseren of nemen stappen, zodat middelen en instrumenten beschikbaar kunnen komen.

5. UITWERKING

De realisering van de gewenste ontwikkelingen houdt in dat bestaande maatregelen en projecten snel in uitvoering moeten worden genomen en een aantal nieuwe maatregelen snel moet worden ontwikkeld en uitgewerkt. Daarbij gaat het om:

1. de inrichting van de natuurontwikkelingsgebieden Lobelia en Huis ter Heide.
2. de ecologische verbindingen met andere natuurgebieden.
3. de extensieve recreatie en verblijfsrecreatie ten zuiden van de Efteling.
4. de recreatieve ontwikkelingen langs de N261
5. de grondgebonden landbouw ten westen van Lobelia en Huis ter Heide
6. de overgangszone stad - land boven Tilburg-Noordwest

5.1 *Inrichting natuurontwikkelingsgebied*

In een belangrijk deel van het gebied staat de ontwikkeling van natuur centraal. Door uitvoering te geven aan het Natuurbeleidsplan, ontstaat hier uitzicht op een aaneengesloten natuurgebied van ruim 5.000 ha. Zowel de voltooiing van Plan Lobelia als de uitvoering van Plan Woudspoor hebben een hoge prioriteit. In het hele gebied is ruimte voor extensieve recreatie in de vorm van wandelen en fietsen. Voor ruitertoerisme wordt een doorgaande structuur uitgezet, waarvan het plangebied deel uitmaakt. Voor intensieve recreatie is hier geen ruimte. Bestrijding van de verdroging brengt ambitieuzere natuurdoelen binnen bereik.

Wil natuurontwikkeling in dit gebied optimale kansen krijgen, dan moeten intensieve agrarische bedrijven worden uitgekocht en verplaatst. Voor de intensieve veebedrijven geldt dat hier in de toekomst nauwelijks of geen ontwikkelingsmogelijkheden aanwezig zijn. Alle intensieve bedrijven liggen binnen de beïnvloedingszone van voor verzuring gevoelige natuurgebieden. Feitelijke maatregelen om de intensieve veehouderij in het gebied terug te dringen vragen om een uitwerking in het kader van de reconstructie zandgebieden.

Het hoofdbezoekerscentrum voor het nationale park Loonse en Drunense duinen wordt gerealiseerd in de gemeente Loon op Zand nabij de Kleine Efteling. Het bezoekerscentrum streeft naar een jaarlijks aantal bezoekers van 100.000 tot 150.000. Het is niet de bedoeling dat het bezoekerscentrum uitgroeit tot een attractie op zich. De functies van het bezoekerscentrum zijn:

7. informatieve functie over de omgeving, waar bezoekers informatie kunnen krijgen over de recreatieve mogelijkheden in en om het gebied van het nationaal park;
8. interpretatiefunctie, waardoor begrip ontstaat voor bepaalde beheersmaatregelen in het gebied;

9. educatieve functie, gericht op het bijbrengen van kennis, inzicht en begrip en het ontwikkelen van een medeverantwoordelijkheid voor en betrokkenheid bij het gebied;
10. geleidings- en reguleringsfunctie, waardoor verstoring van de natuur door de aanwezigheid van een bezoekerscentrum beperkt kan blijven.

Het bezoekerscentrum krijgt ruimte voor tentoonstellingen, lesgelegenheid, horeca, verkooppunt voor natuur- en streekproducten. Het bezoekerscentrum heeft door deze brede opzet ook duidelijk een functie voor het Tussengebied Kaatsheuvel – Tilburg en de zaken die in het uitvoeringsprogramma worden opgepakt. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een Programma van Eisen voor het op te richten bezoekerscentrum.

Projecten

Project 1: Afronding fase twee plan Lobelia

Nadat de ontgrondingenvergunning is afgegeven en het bestemmingsplan is gewijzigd, kan het plan Lobelia verder worden voltooid. Het project omvat de herinrichting van in totaal ongeveer 600 hectare voor natuurontwikkeling. Dit leidt tot het herstel van het oorspronkelijke heide- en vennengebied.

Natuurmonumenten is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project. De verantwoordelijkheid voor de financiering van de uitvoering ligt ook bij Natuurmonumenten en maken geen deel uit van het uitvoeringsprogramma voor het gebied. Natuurontwikkeling vindt in het gebied ook plaats door bestaande agrarische bedrijven uit te kopen en deze elders gronden aan te bieden. De uitvoering van het plan Lobelia en het plan Woudspoor hebben hoge prioriteit. Deze (begrensde) deelgebieden kunnen niet worden benut ten behoeve van natuurcompensatie. Natuurcompensatie in hectares is in het gebied alleen mogelijk buiten de reeds aanwezige plannen. De compensatie in hectares in het gebied Lobelia kan ook alleen plaatsvinden buiten de eigendommen van Natuurmonumenten.

In de zuidwestpunt van Spinder is in de Kadernota Groene Mal 3 hectare natuurontwikkeling opgenomen. De kosten hiervan, f 450.000, maken onderdeel uit van de uitvoeringskosten van deze kadernota.

Project 2: Inrichting Kraanven

Op 4 hectare landbouwgronden in eigendom van Natuurmonumenten vindt bosaanleg plaats. Deze bossen worden deel van de ecologische verbindingszone uit het plan Woudspoor. Ook vervullen de bossen een functie in de recreatieve ontsluiting.

Project 3: Aankoop en herinrichting MOB-complexen

De MOB-complexen binnen de begrenzing van het Tussengebied zijn als natuurgebied aangegeven. Planologisch is dit in het bestemmingsplan ook geregeld. Voor aankoop kan worden uitgegaan van de 'natuurprijs' voor de complexen. Op provinciaal niveau, waar alle af te stoten defensieterreinen worden bekeken, is de afspraak gemaakt, dat er eerst een uitspraak moet liggen over de aanschaf titel voor alle terreinen, alvorens tot aankoop van specifieke terreinen wordt overgegaan.

Na aankoop van de MOB-complexen dient sloop van de bebouwing plaats te vinden. Eventuele bodemvervuiling wordt gesaneerd op kosten van de huidige gebruiker. Hierna kan het gebied worden ingericht voor natuurontwikkeling. Het MOB-complex bij Het Blauwe Meer gaat ook gebruikt worden als opvangmogelijkheid voor parkeren op piekdagen. Voor deze laatste functie kan worden volstaan met een zeer eenvoudige inrichting. Extra kosten zijn hiervoor feitelijk niet te maken.

De aankoopkosten, indien sprake is van vergoeding van de gronden als natuurbestemming, worden geraamd op f 750.000. Hiervoor zijn reguliere middelen beschikbaar. Herinrichting, inclusief sloop, wordt geraamd op een aanvullende f 600.000. Hiervoor wordt vanuit beschikbare regelingen 75% vergoed. Eventuele bijkomende kosten voor bodemsanering komen voor rekening van de huidige eigenaar/gebruiker.

Het MOB-complex ten zuiden van Spinder in de gemeente Tilburg ligt buiten de begrenzing van het gebied waarop het Uitvoeringsprogramma betrekking heeft.

Project 4: Wegnemen barrières en ontsnippering

Om te komen tot een groot aaneengesloten natuurontwikkelingsgebied, waarbinnen flora en fauna zich vrijelijk kunnen begeven moeten wegen die als barrières werken worden aangepast, zodat de versnippering van het gebied afneemt. Maatregelen hebben betrekking op het voor dieren veilig kunnen oversteken van wegen die door het gebied lopen.

Om voor grotere (hoef-)dieren een vrije uitwisseling mogelijk te maken tussen het zuidelijk en noordelijk deel van Huis ter Heide en Lobelia is herinrichting van de Bergstraat /Middelstraat noodzakelijk. Hiervoor is een voorstel uitgewerkt, waarin naast wildroosters ook snelheidsremmende maatregelen voorzien zijn. Hierdoor ontstaat voor grote hoefdieren de gelegenheid alle delen van het toekomstige grote natuurreservaat te bereiken. De laanbeplanting langs de Bergstraat/Middelstraat wordt hersteld en er worden preventieve maatregelen genomen ter bescherming. Langs de totale lengte van de weg is een vrijliggend fietspad. De uitvoering van de maatregelen in de Bergstraat/Middelstraat zijn reeds genomen.

Project 5: Begrazing

In het gebied worden voor het beheer en onderhoud grazers ingezet. Vanuit het beheer wordt daarbij onder andere gedacht aan het inzetten van Brandroodrunderen. Deze runderen komen van oudsher voor in het gebied. Voor een gangbaar agrarisch productiebedrijf is dit ras minder interessant; voor het onderhoud van natuurterreinen is het een goed inzetbaar rund. Voor het inscharen van runderen voor het beheer worden ook lokale agrariërs die hiervoor interesse hebben mogelijkheden geboden. Het Overlegplatform Duinboeren heeft aangeboden hier een coördinerende rol in te spelen. De kosten van inscharing zijn gelijk aan wat ook elders gebruikelijk is.

Project 6: Recreatieve inrichting

In het tussengebied komen mogelijkheden voor wandelaars, fietsers en ruiters om het gebied te verkennen. De routes die hiervoor worden aangebracht gaan niet alleen door het natuurgebied, maar ook door het agrarisch gebied. Recreanten krijgen hierdoor een goed inzicht in de kwaliteit van het gehele gebied. Bij de situering van de routes wordt uiteraard rekening gehouden met het beheer van de bos- en natuurgebieden en het agrarisch gebruik in het gebied. Ook wordt aansluiting gezocht met doorgaande routes naar andere natuur- en recreatiegebieden.

Bij het omleggen van de hoogspanningsleiding op het landgoed Huis ter Heide is het onderstel van een mast blijven staan. Hier wordt een spectaculaire uitkijktoren gemaakt. De toren krijgt een hoogte van 21 meter. De toren biedt uitzicht over de Rauwe bossen en de Loonse heide, waar het plan Lobelia wordt gerealiseerd.

Verder zijn van belang de toegankelijkheid vanuit Tilburg-Noordwest, de aansluiting op bestaande routes, de bereikbaarheid van het aan te leggen bezoekerscentrum en de situering van horecavoorzieningen en recreatieondernemingen.

De recreatieve inrichting van het gebied behoort tot de taak van de terreinbeheerder. Op basis van de uitgangspunten voor het beheer van het gebied wordt bepaald welke vormen van recreatie in welke delen van het gebied mogelijk worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de bestaande mogelijkheden en voorzieningen.

Door het Tussengebied Kaatsheuvel - Tilburg wordt een Lange Afstand Ruiterroute ontworpen. Beoogd wordt een routestructuur voor meerdaagse tochten, eventueel op basis van arrangementen. Het project sluit aan bij de gedachte van plattelandsverbreding en tracht vooral overnachtings- en stallingsmogelijkheden bij boerenbedrijven te ontwikkelen. De huidige ruiterroute op het landgoed Huis ter Heide voldoet niet aan de eisen van de regionale ruitestructuur die wordt ontwikkeld. In overleg met manegehouders wordt een gezamenlijke uitwerking gemaakt en aangelegd, waardoor de ruiterroute op Huis ter Heide wel aansluit op de regionale structuur.

5.2 Ecologische verbindingzone met andere natuurgebieden

Het plan Woudspoor voorziet in de aanleg van een robuuste ecologische verbinding tussen landgoed Huis ter Heide en de Loonse en Drunense Duinen. Onderdeel van het plan is een ecoduct over de provinciale weg N261. Er is 40 ha EHS begrensd. Natuurmonumenten kan ontbrekende gronden aankopen op basis van de titel afronding landgoederen. Doel van het project is een vrije uitwisseling van soorten tussen deze twee gebieden. Hierdoor ontstaat een aaneengesloten natuurgebied van bijna 5.000 ha. In het provinciale overzicht voor het oplossen van ecologische knelpunten heeft de aanleg van een ecologische verbinding Woudspoor de hoogste prioriteit.

Behalve het ecoduct zijn er met de N261 nog twee knelpunten. Het gaat om een kleinwildtunnel bij De Mast en een aantal aanpassingen die moeten leiden tot een verbeterde ecologische situatie bij het Blauwe Meer. De aanleg van de Noordwesttangent vormt een bedreiging voor de bestaande ecologische verbinding ten zuiden van Spinder. Bij de aanleg van de Noordwesttangent wordt hiermee rekening gehouden. Ongeacht de definitieve locatie van de tangent blijven de ecologische verbindingen met het gebied Noorderbos - De Brand ten noorden en ten zuiden van Spinder gehandhaafd. Indien het tracé tegen Kraaiven komt te liggen is alleen een verbinding ten noorden van de weg mogelijk.

Naast het realiseren van ecologische verbindingen in oostelijke richting spelen nog twee verbindingen. Allereerst gaat het om de aanleg van een verbinding in zuidelijke richting in de stad Tilburg richting Wilhelminakanaal. Verder moet de verbinding in westelijke richting naar de Boswachterij Dorst en verder in stand blijven.

Projecten:

Project 7: Ecoduct Woudspoor

Het ecoduct Woudspoor moet een robuuste ecologische verbinding vormen tussen de Loonse heide en Huis ter Heide enerzijds en de Loonse en Drunense duinen anderzijds. Woudspoor vormt de belangrijkste schakel in het streven een groot aaneengesloten natuurgebied in Midden-Brabant te realiseren. Het ecoduct moet het leefgebied voor grote grazers, reeën, dassen en marterachtigen, kleinen zoogdieren en amfibieën aanzienlijk vergroten en de mogelijkheid bieden zich daarbinnen veilig te kunnen verplaatsen.

✕ De realisering van ecoduct over de N261 is bestemmingsplantechnisch geregeld. De realisering van het ecoduct Woudspoor behoort tot de provinciale prioriteiten. Er zijn in principe twee mogelijkheden om het ecoduct te realiseren. Een eerste mogelijkheid is een onderdoorgang. Dit is een relatief goedkope uitwerking, waarbij de kosten extra kunnen

worden gedrukt door de opbrengsten van de zandwinning. Een tweede mogelijkheid is een oversteek, wat een meer spectaculaire aanpak zou kunnen zijn. Zeker indien deze ecologische oversteek wordt gecombineerd met oversteekmogelijkheden voor wandelaars, fietsers en ruiters. Ook is het denkbaar de aankleding aan de buitenkant in de sfeer van de Efteling te laten zijn, zodat het ecoduct als een toegangspoort naar de Efteling dienst kan doen. Of en in welke mate dit medegebruik van het ecoduct is te realiseren, is afhankelijk van de combinatiemogelijkheden met de aspecten van ecologie, natuur en verkeersveiligheid, die voorop blijven staan. Natuurmonumenten maakt een schetsontwerp met begroting zodat, mede op basis van een kostenafweging voor een definitieve uitwerking voor het ecoduct kan worden gekozen.

De realisering van een ecoduct, in welke vorm dan ook, kan niet betekenen dat de mogelijkheden voor recreanten om over te steken van de Loonse en Drunense duinen naar het Tussengebied en andersom afnemen.

Het opstellen van het schetsontwerp en de bijbehorende begroting is geraamd op maximaal f 100.000. Voor de aanleg van het ecoduct, de grondaankopen en de plaatsing van wildrasters is een bedrag van meer dan f 6 miljoen nodig. Hiervan is iets meer dan f 4,1 miljoen voor de aanleg van het ecoduct en f 2,3 miljoen voor grondaankoop en de wildrasters. Dit laatste bedrag vervalt grotendeels bij een onderdoorgang. Een definitieve keuze tussen onderdoorgang en overkluizing wordt gemaakt bij het opstellen van het schetsontwerp. Behalve de aanleg van het ecoduct is het ook noodzakelijk vier kleinwildtunnels aan te leggen. De kosten hiervan maken deel uit van de begroting.

Voor de financiering van het ecoduct wordt gekeken naar Natuurmonumenten, Provincie Noord-Brabant en De Efteling. Andere partijen in het gebied zouden, indien compensatie voor natuuraantasting binnen het gebied niet tot de mogelijkheden behoort, de mogelijkheid moeten krijgen deze compensatie ten goede van het gebied te kunnen laten komen door middel van een kwaliteitsimpuls in de vorm van cofinanciering aan het ecoduct.

Project 8: Ontsnippering en ecologische verbindingen

De overige ecologische verbindingen hebben betrekking op het meer zuidelijk deel van de N261 bij de Mast en de Zandleij. De ecologische verbinding Noordelijk van Spinder is beperkt van omvang. Het gaat om de aanleg van een kleinwildtunnel voor kleinwild en marterachtigen. De aanleg hiervan heeft wel een hoge prioriteit. De landschappelijke en ecologische relatie tussen de Mast en het Noorderbos wordt verder versterkt door de realisering van 650 meter houtsingel en de aanleg van 5 poelen. De ecologische verbinding via de Zandleij is grootschaliger. Het gaat om de aanpassing van vier duikers en het plaatsen van een ecoduiker. Deze ecologische verbinding is tevens bedoeld voor amfibieën. Indien een ecologische verbinding zowel aan de noordzijde als aan de zuidzijde van Spinder wordt

gerealiseerd dan worden de kosten geraamd op f 484.000. De aanleg van de houtsingel en de poelen is geraamd op f 114.000 (Kadernota Groene Mal).

Naast de ecologische verbindingen richting Noorderbos - De Brand wil de gemeente Tilburg ook een verbinding vanaf Lobelia door natuuraanleg in het stedelijk gebied naar het Wilhelminakanaal realiseren en een verbinding door het mogelijk maken van het oversteken van het kanaal naar de Boswachterij Dorst. De uitwerking van deze verbindingen en de financiering ervan geschiedt in het kader van het project Groene Mal van de gemeente Tilburg (althans voor Tilburgs grondgebied).

5.3 *Ontwikkeling extensieve recreatie en verblijfsrecreatie ten zuiden van de Efteling*

Het gebied kan voor de recreatie een belangrijk onderdeel gaan vormen in het willen aanbieden van een breed scala aan recreatieve mogelijkheden. Het gebied kent een aanbod gericht op jongeren en gezinnen met jonge kinderen, waarvan een attractiepark als De Efteling en een intensief recreatieproject als het Blauwe Meer deel uitmaken. De Loonse en Drunense duinen kent een relatief intensief padennet, gericht op de actieve recreant. De inrichting van het tussengebied vormt daarop in zoverre een aanvulling dat door een minder intensief padennet hier vooral de op rust en natuurbeleving gerichte recreatie zich gaat afspelen.

Ook kan de recreant in dit gebied kennis nemen van de agrarische ontwikkelingen, zoals milieuvriendelijke productiemethodes agrarisch natuur beheer en verbrede bedrijfsvoering en de effecten daarvan op het landschap. De recreatieve routes in het gebied ook door het agrarisch gebied en langs landbouwbedrijven. De ontwikkeling van een gebied "nieuwe wildernis" biedt recreanten de mogelijkheid om op een actieve en spannende manier te doen aan natuurbeleving. Tevens vormt een dergelijk gebied een natuurlijke zonering voor gebieden waar het beheer gericht is op kleinen aantallen bezoekers.

In het op te richten bezoekerscentrum van het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen wordt naast voorlichting en educatie over de natuurwaarden en natuurontwikkeling in het nationaal park ook gewezen op de natuurwaarden van het gebied Lobelia. In het bezoekerscentrum wordt ook ingegaan op de cultuurhistorische en agrarische achtergronden in de regio die een rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van natuur en landschap. Bezoekers aan het centrum krijgen ook informatie over de recreatiemogelijkheden in het gebied in en rond het nationaal park, de overnachtingsmogelijkheden en zaken als fiets- en paardenverhuur.

De recreatieve inrichting van het gebied is erop gericht de mogelijkheden te verbreden,

waardoor het voor een grotere groep mensen interessant wordt voor langere tijd in het gebied te blijven. Hierop kunnen de aanbieders van verblijfsrecreatieve accommodaties inspelen. Dit kan het meest efficiënt als dit gezamenlijk gebeurt en het gebied ook als een belangrijke schakel met een eigen identiteit in een breed recreatief aanbod wordt geplaatst. Voor een aantal agrarische bedrijven biedt deze ontwikkeling een kans om zich te gaan toeleggen op kleinschalige verblijfsaccommodaties. De Efteling wil het ontstaan van een breed verblijfsrecreatief aanbod stimuleren door het voortouw te nemen om te komen tot gezamenlijke marktbenaderingen, reclame en boekingsystemen. Ook kan centraal informatie worden aangeboden over fiets- en paardenverhuur, excursiemogelijkheden e.d., zoals ook al in het bezoekerscentrum gaat plaatsvinden.

Projecten:

Project 9: Verbreiding verblijfsrecreatie aanbod en vermarkting

De Efteling wil de verblijfsaccommodaties inrichten aan de hand van thematische aspecten. Op dit moment wordt gedacht aan een inrichting waarbij gebruik wordt gemaakt van cultuurhistorische agrarische bebouwing uit delen van Nederland, zoals een Limburgse vakboerderij of een Brabantse langgevelboerderij. Deze accommodaties moeten een aanvulling zijn op het bestaande aanbod. Het nieuwe terrein richt zich op het middensegment in de vakantiemarkt. Dit naast het aanbod in de duurdere prijsklasse in het huidige Efteling Hotel.

De Efteling wil zich niet richten op het goedkope segment. Eerder wil men met agrariërs in de omgeving afspraken maken dat zij accommodaties voor dit aanbod creëren. In het benaderen van de markt kan dan gezamenlijk worden opgetrokken.

Het creëren van een verblijfsrecreatief aanbod is een individuele beslissing van een ondernemer, die daar ook het bedrijfsrisico voor dient te lopen. De realisering van verblijfsrecreatief aanbod valt buiten de financiering van het uitvoeringsprogramma. Wel zijn er mogelijkheden voor het bijdragen in de kosten voor het gezamenlijk benaderen van de markt, de ontwikkeling van een centraal punt waar informatie over recreatieve aspecten wordt gegeven en de organisatie van een centraal boekingsysteem.

Project 10: Uitwerking concept nieuwe wildernis

In het bosgebied ten zuiden van het nieuwe verblijfsaccommodatieterrein van de Efteling worden de ecologische en recreatieve functies versterkt. Daarbij wordt aangesloten bij het concept van nieuwe wildernis. In dit concept wordt bij de inrichting en het beheer uitgegaan van een terugkeer voor zover mogelijk naar de natuur zoals deze van oorsprong in het gebied aanwezig had kunnen zijn. Een dergelijke inrichting biedt vele mogelijkheden voor een

natuurlijke zonering, zodat er in potentie mogelijkheden zijn voor een hoge recreatieve druk, naast de ontwikkeling van natuurwaarden. De inrichting en het beheer van het gebied maakt het mogelijk om avontuurlijk en actief in het gebied te verblijven. Er moet een breed scala van activiteiten mogelijk zijn, ook activiteiten die in andere meer natuurgerichte gebieden niet zijn toegestaan zijn. Echte paden kent het bosgebied zo min mogelijk.

De aanleg moet het spannend maken om in het bosgebied te verblijven. Hierdoor is het attractief zo wel voor de bezoekers van De Efteling als voor de bewoners uit de directe omgeving. Meer naar het zuiden richting de ecologische verbindingzone met het nationaal park wordt het te ontwikkelen gebied steeds moeilijker doordringbaar. Bij de inrichting kan ook worden gekeken naar de mogelijkheden om actief bezig te zijn door de aanleg van routes voor mountainbikes, klimmogelijkheden te creëren en rekening te houden met andere buitensporten.

Op dit moment wordt gekeken of mogelijk via het uitschrijven van een prijsvraag onder landschaps- en tuinarchitecten ideeën voor de inrichting van een dergelijk gebied kunnen worden ontwikkeld. De kosten voor idee- en planvorming en de concrete uitvoering van het concept worden geraamd op f 200.000. De helft hiervan kan worden gesubsidieerd vanuit de overheid. Andere financiers zijn Natuurmonumenten en De Efteling.

5.4 De recreatieve ontwikkelingen langs de N261

In het oostelijk deel wordt gedacht aan de uitbreiding van recreatie op het project Het Blauwe Meer en de aanleg van een visvijver als onderdeel van de herinrichting van de voormalige vloeivelden. De verdere inrichting van het Blauwe Meer is in principe een zaak van de exploitant. Voor het uitvoeringsprogramma heeft dit geen consequenties. Wel moet worden bedacht dat de verdere inrichting leidt tot meer bezoek en dus de parkeerproblemen toenemen. Het vrijkomend militaire complex bij Het Blauwe Meer kan dienst doen als oplossing voor de parkeerproblemen die zich voordoen.

Een aantal wegen in het gebied moet veiliger worden voor het langzaam recreatief verkeer. Dit geldt met name voor de bereikbaarheid van Het Blauwe meer voor fietsers.

Projecten

Project 11: Aanleg parkeerplaatsen op voormalige MOB-complex

Na aankoop van de MOB-complexen dient sloop van de bebouwing plaats te vinden. Eventuele bodemvervuiling wordt gesaneerd op kosten van de huidige gebruiker. Hierna kan het gebied worden ingericht voor natuurontwikkeling. Het MOB-complex bij Het Blauwe Meer wordt ingericht als opvangmogelijkheid voor parkeren op piekdagen. Voor deze functie

kan worden volstaan met een zeer eenvoudige inrichting. Extra kosten zijn hiervoor feitelijk niet te maken.

Project 12: Reductie automobilititeit

Voor de recreatieve beleving van het gebied is het van belang dat het autoverkeer niet verder toeneemt, dat er meer scheiding van verkeersvormen komt en dat er alternatief vervoersaanbod wordt ontwikkeld. Binnen het gebied zijn er plannen om tot een aanbod van langzaam collectief verkeer te komen. Dit vervoer moet zowel de natuurgebieden in het gebied als de intensive recreatiegebieden aandoen.

De investeringskosten voor de aanschaf van een dergelijk collectief vervoer zijn voor rekening van de ondernemer. Om aan deze mogelijkheid bekendheid te geven vindt voorlichting en publiciteit plaats. De kosten hiervan zijn geraamd op f 65.000, waarvan de overheid f 16.250 bijdraagt. De overige voorlichtings- en publiciteitskosten worden gedragen door de ondernemer en recreatie- en natuurinstanties uit het gebied.

5.5 *De grondgebonden landbouw*

Voor de verdere ontwikkeling van de grondgebonden landbouw is het noodzakelijk dat de mogelijkheden om te komen tot extensivering worden vergroot en dat de droogteschade die nu optreedt wordt weggenomen. De mogelijkheden voor extensivering worden aanzienlijk uitgebreid indien de agrarische gronden in bezit van Natuurmonumenten hiervoor ter beschikking komen. De bereidheid hiertoe is aanwezig. Natuurmonumenten is van mening dat een landbouwkundig gebruik van deze gronden kan bijdragen aan het behoud en herstel van natuur- en landschapswaarden. De landschappelijke afwisseling neemt bij landbouwgebruik toe en bij een extensief en milieuvriendelijk gebruik is naar verwachting meer natuur- en milieuwinst te behalen dan wanneer deze gronden omgezet zouden worden in meer bosgebied. Ook kwetsbare fauna kan gebaat zijn bij het behoud van de afwisseling in landbouwgronden en bosranden en het kleinschalig karakter dat daarbij hoort.

Voor Natuurmonumenten is er het probleem dat afspraken over een extensief gebruik niet afdwingbaar zijn. Agrariërs die deze gronden nu pachten onder de voorwaarden van extensief en milieuvriendelijk beheer kunnen in de toekomst weer regulier gaan produceren, zonder dat hiertegen maatregelen kunnen worden genomen. De gerealiseerde milieu- en natuurwinst gaat dan weer verloren. Voor agrariërs geldt dat kortlopende afspraken over het kunnen inzetten van gronden geen structurele oplossing zijn voor het kunnen voeren van een meer extensief bedrijf. Overigens is dit een landelijk probleem waarmee beheersorganisaties bij het maken van afspraken over de inzet van hun gronden voor de landbouw steeds worden geconfronteerd. Een mogelijke oplossing in deze specifieke situatie is dat de afspraken

worden gemaakt en vastgelegd tussen Natuurmonumenten en het Overlegplatform Duinboeren in plaats van met individuele agrariërs. Het Overlegplatform is dan verantwoordelijk voor een zodanige inzet en gebruik van deze gronden dat de afgesproken milieu- en natuurwinst ook wordt gerealiseerd.

De vlocivelden van de gemeente Loon op Zand zijn buiten werking gesteld. De herinrichting van de voormalige vlocivelden kan worden gebruikt voor waterzuivering, waterinfiltratie, natuurontwikkeling en recreatie. Hierdoor kan de verdroging van het gebied worden weggenomen en ook de wateraanvoer voor de landbouwfunctie garanderen. Wateraanvoer om droogteschade tegen te gaan is te realiseren indien water vanuit de Rwzi-Tilburg, via een aan te leggen defosfateringsinstallatie in de voormalige vlocivelden van Loon op Zand, wordt aangevoerd. De aanvoer moet zodanig geschieden dat de natuurwaarden in het kader van het plan Lobelia niet worden aangetast. Een deel van het gebied is in te richten als hengelvijver. Voor de rest krijgt het gebied een functie als natuurgebied.

Indien de gronden voor extensivering beschikbaar kunnen komen en de wateraanvoer wordt geregeld hebben de grondgebonden landbouw bedrijven in het gebied voor een langere termijn toekomstperspectieven. Op basis daarvan is het ook mogelijk de bedrijfsvoering te verbreden door in te spelen op recreatieve ontwikkelingen, agrarisch natuurbeheer, omschakeling naar biologische of ecologische landbouw en/of nieuwe teelten.

Projecten

Project 13: Landbouwperspectieven en reconstructie

Het westelijk deel van het tussengebied behoudt de landbouwkundige functie. Er is daar ruimte voor grond- en niet-grondgebonden bedrijven. Dit draagt bij aan een afwisselend en kleinschalig landschap en aan het kunnen aanbieden van een breed scala aan recreatiekwaliteiten. Landschap en recreatie krijgen in deze verbrede bedrijfsvoering een duidelijke functie. Investerings en bedrijfsvoering dienen op deze ontwikkelingen in te spelen. Gelijkijdig ziet de landbouwsector het reconstructieproces op zich afkomen. Om te voorkomen dat de komende reconstructie leidt tot een impasse in de bedrijfsinvesteringen en het omschakelingsproces naar een meer milieuverantwoorde en meer op het ontwikkelingsproces van de omgeving inspelende landbouw, zorgt de intensieve veehouderij ervoor dat zij aangeeft en onderzoekt wat de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de betreffende veehouders zijn. Dit proces moet ertoe leiden dat ontwikkelingen die nu in gang worden gezet in te passen zijn in de toekomstige reconstructie en dat als het ware wordt voorgesorteerd op de uitgangspunten van de reconstructie.

Hoe bedrijven hieraan specifiek invulling willen geven, wordt in kaart gebracht door het project Verbeteren toekomstperspectief intensieve veehouderij (Overlegplatform Duinboeren). Bedrijven die op deze ontwikkeling willen inspelen geven zich rekenschap van

het feit dat dit een milieuvriendelijke bedrijfsvoering vergt. Op veel bedrijven is er sprake van zowel niet-grondgebonden als grondgebonden activiteiten. Bedrijven met een intensieve veehouderijtak in het gebied moet zich beraden over het toekomstperspectief en de mogelijke consequenties daarvan. De individuele wensen en mogelijkheden van alle bedrijven worden geïnventariseerd en ingebracht in een uitgewerkte visie op de ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Per bedrijf worden de technische en bedrijfseconomische ontwikkelingsmogelijkheden doorgenomen. Dit moet leiden op een toekomstgerichte aanpak die op gebiedsniveau invulling geeft aan het veranderingsproces waarvoor de landbouw staat.

Mogelijkheden daarbij zijn:

1. het verplaatsen van het bedrijf, met vergoeding van te maken kosten exclusief nieuw voor oud en inclusief de eventuele vergunning voor vestiging elders;
2. het direct of op termijn saneren van het bedrijf met afspraken over prijsgaranties en termijnen;
3. het aanpassen van de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld door omschakeling naar andere bedrijfstypen of inpassing van verdere technische maatregelen.

Op basis van deze inventarisaties worden op gebiedsniveau afspraken gemaakt over te realiseren doelstellingen. De keuze voor het gebiedsniveau houdt in dat niet wordt afgerekend met individuele bedrijven, maar dat wordt gekeken of de bedrijven gezamenlijk de doelen realiseren. Tot de doelen behoort:

- het realiseren van minstens 50% reductie in de ammoniakuitstoot;
- het voldoen aan de nitraatnormen;
- een transparante aanpak van de mestproblematiek;
- de landschappelijke inpassing van de bedrijven.

De maatregel wordt uitgewerkt in het kader van de reconstructie.

In het kader van de voorbereidingen voor de uitvoering van dit project zijn bedrijven reeds geconfronteerd met de doelstellingen van de komende reconstructie en specifieke ontwikkelingen die in het gebied gaan plaatsvinden. Voor een aantal intensieve veebedrijven is dit reeds aanleiding geweest om uit te kijken naar de mogelijkheden het bedrijf te verplaatsen en ook al met natuurorganisaties te overleggen over aankoop van het bedrijf.

De kosten voor de uitvoering van het project zijn niet bekend, maar kunnen in de vele miljoenen lopen. De financiële middelen voor bedrijfsbeëindiging komen beschikbaar via de reconstructie en maken als zodanig geen deel uit van de begroting van het uitvoeringsprogramma. Uitgangspunt bij verplaatsing moet zijn dat een uiteindelijk totaalbedrag acceptabel moet zijn voor de betreffende ondernemer. Het vastleggen van het landbouwperspectief op gebiedsniveau en bedrijfsniveau voor de intensieve veehouderij, is wel onderdeel van het uitvoeringsprogramma en vergroot het reconstructiebestendig karakter van het uitvoeringsprogramma. Bij verplaatsing moet echter wel worden bekeken hoe bedrijven kunnen worden ondersteund bij het verplaatsingsproces, zowel in sociaal als

financieel opzicht.

Project 14: Ontwikkelingen grondgebonden landbouw

De gronden van Natuurmonumenten met een landbouwkundige functie worden ingezet in de landbouw. Bedrijven die deze gronden willen pachten zijn verplicht op deze gepachte percelen biologisch te boeren. Het Overlegplatform Duinboeren stelt dat het mogelijk is meer milieuwinst en minder emissie te realiseren is, indien de verplichting tot biologisch boeren op perceelsniveau wordt ingeruild tot een verplichting voor een groter gebied tot meer milieuverantwoorde landbouw op bedrijfsniveau. Het Overlegplatform Duinboeren gaat na hoe groot deze winst is, hoe dit kan worden vastgelegd en via welke protocol is te controleren. Natuurmonumenten heeft zich bereid verklaart de verplichting tot biologisch boeren op pachtpercelen te willen herzien indien dit vastgelegd en gecontroleerd kan worden. Het Overlegplatform Duinboeren is overigens bereid breder dan alleen bij de gronden van de Natuurmonumenten de uitgifte van gronden, met in achtname van bovengenoemd protocol, te coördineren.

Een aantal gronden van Natuurmonumenten is, bijv. qua ligging minder geschikt voor landschappelijke aankleding, gelijktijdig kan het zijn dat bepaalde landbouwgronden voor de landbouw minder gunstig zijn dan de gronden in bezit van Natuurmonumenten, maar juist weer wel in het kader van landschappelijke aankleding. In die situaties waar dit speelt en waar het zowel voor natuur en landschap als voor de landbouw voordelen oplevert, gaan partijen over tot vrijwillige kavelruil. Deze activiteiten worden meegenomen en zijn feitelijke uitkomsten van het inventariseren van de perspectieven voor de landbouwbedrijven in het gebied.

Denkbaar is dat kavelruil ook nog met andere partijen mogelijk is.

Project 15: Aanpak Nitraat Fosfaat en Ammoniak

Het project Plan van Aanpak Nitraat Fosfaat en Ammoniak (PANFA) heeft als doel om middels het beproeven, ontwikkelen en aanreiken van maatregelen (een 'gereedschapkast') de verliezen van stikstof (incl. ammoniak) en fosfaat in Noord-Brabant en in het bijzonder in de kwetsbare gebieden snel en afdoende terug te dringen. Deze gereedschapkast wordt in twee proefgebieden (de proeftuinen Mineralenbalans op de Peelrand (Sint Anthonis) en Maatwerk in beperking (Duinboeren)) uitgetest, waarna de opgedane ervaring zo snel mogelijk gecommuniceerd wordt naar het gehele zandgebied.

De doelstelling van PANFA is, gelet op de geschetste problematiek, driedig:

1. het bevorderen dat in Noord-Brabant, met name in de kwetsbare gebieden, snel en

afdoende wordt voldaan aan de doelstelling van de EU-Nitraatrichtlijn binnen de kaders van de fosfaat- en ammoniakdoelstellingen.

1. het bevorderen van maximale grondgebondenheid (met name in de melkveehouderij) in samenhang met het optimaal benutten van dierlijke mest.
2. het ontwikkelen van een aanpak voor aanvullend beleid: vermindering van fosfaatverzadiging, uitspoeling van nitraat op extreem gevoelige gronden en extra milieukwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden.

De uitvoering van het project in het tussengebied Tilburg - Kaatsheuvel draagt bij aan de vermindering van emissies uit de landbouw op natuurgebieden.

Project 16: Inrichting vloeivelden Loon op Zand

Het gebruik van de gronden als vloeivelden, waarop vervuild water werd geloosd, heeft geleid tot bodemvervuiling. De vervuilde gronden moeten worden afgegraven. Voor een deel kunnen de gronden ter plekke worden herbenut, deels moet de vervuilde grond elders worden gestort. Een mogelijke optie daarbij is de inzet van deze gronden voor de aanleg van een ecoduct over de N261. Dit betekent wel dat deze gronden niet mogen uitspoelen naar bodem en of water. De uitgegraven terreindelen van de vloeivelden worden niet opgevuld, maar krijgen deels een functie als visvijver, deels als overloopgebied voor de verdere zuivering van water uit de rwzi in Tilburg-Noord.

De sanering en inrichting van de voormalige vloeivelden van de gemeente Loon op Zand betekent dat deze een functie kunnen krijgen:

- voor verdere waterzuivering voor de rwzi door de aanleg van een defosfateringsinstallatie;
- voor recreatie door de inrichting van een afgraving als visvijver;
- voor natuurontwikkeling door hiervoor het gehele gebied in te richten en te beheren;
- voor de landbouw in het kader van waterconservering..

De totale kosten voor de uitvoering van dit project zijn geraamd op f 3.416.500. Hieraan dragen bij:

- de gemeente	f 683.300
- het hoogheemraadschap	f 683.300
- het waterschap	f 319.208

Het resterende bedrag van f 1.708.250 moet worden opgebracht door EU-regelingen, bestaande reguliere regelingen en uit regelingen voor geïntegreerde gebiedsaanpakken.

Project 17: Tegengaan droogteschade

Water is voor de agrarische bedrijfsvoering belangrijk. Agrariërs zullen in eerste instantie de hoeveelheid water die wordt gebruikt zo veel mogelijk beperken en efficiënt inzetten. Daarnaast zal men door waterconservering vooral gebruik maken van water dat in het gebied voorhanden is. Dit water moet zo lang mogelijk worden vastgehouden. Deze aanpakken - waterbesparing en waterconservering - staan centraal in lopende projecten zoals “beregenen op maat” en “watermanagement op bedrijfsniveau”. Indien de uitkomst van deze projecten nog niet voldoende water voor de landbouw oplevert is het mogelijk de beschikbaarheid van water voor de agrarische bedrijfsvoering te garanderen door het aanvoeren van gebiedsvreemd water. In het tussengebied kan dit gebeuren door water vanuit de voormalige vloeivelden Loon op Zand naar het gebied aan te voeren. De twee betrokken waterschappen spelen hierin een belangrijke rol. Naar verwachting is dit water van voldoende kwaliteit voor landbouwkundig gebruik. De aanvoer van dit water mag geen negatieve invloed hebben op de natuurwaarden en wordt gelet op de hieraan verbonden kosten alleen uitgevoerd indien waterbesparing en waterconservering onvoldoende zijn om de doelstelling van de beschikbaarheid van voldoende water voor landbouwgebruik te realiseren.

De maatregelen - waterbesparing, waterconservering en eventueel wateraanvoer - worden uitgevoerd door het Overlegplatform Duinboeren in overleg met Natuurmonumenten, het waterschap en de gemeente Loon op Zand.

Voor de maatregelen met betrekking tot waterbesparing en waterconservering kan worden aangesloten bij lopende projecten.

De kosten van de maatregel wateraanvoer, waarbij water vanuit de voormalige vloeivelden naar landbouwgronden wordt getransporteerd, worden geraamd op f 110.000. Hiervan dragen de direct belanghebbende partijen in het gebied een gelijk bedrag als rijk en provincie bij aan de kosten.

Project 18: Aanleg infiltratievoorziening Efteling

De Efteling heeft de afgelopen jaren reeds een aanzienlijke inspanning verricht om de belasting op de gemeentelijke riolering te reduceren. Er is een begin gemaakt met het gescheiden rioleren. Een verdere beperking van lozingen wordt bereikt door het zo veel mogelijk afkoppelen van verharde oppervlakten. Op dit moment wordt geloosd op enkele vijvers binnen het park. Bij piekbelastingen zijn deze mogelijkheden onvoldoende. De Efteling wil een infiltratiebassin aanleggen voor het overtollige regenwater van parkeerterreinen. Bij maatgevende regenval infiltreert het waterbassin 100 m³ per uur. De aanleg van het infiltratiebassin draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Tevens verbetert het rendement van de rwzi door de meer gelijkmatige aanvoer van rioolwater. De uitvoering van het project draagt ook bij aan het tegengaan van

verdrogingsverschijnselen in het gebied.

De kosten voor de aanleg van het infiltratiebassin en de ombouw van het rioolstelsel is berekend op f 966.000. De helft van deze kosten wordt gedragen door De Efteling. Voor de overige kosten is een beroep gedaan op de subsidiemogelijkheden van de overheid. De uitvoering van het project is reeds afgerond.

Project 19: Infiltratie de Els

De gemeente Loon op Zand is sinds 1998 doende met het afkoppelen van verharde oppervlakte van de gemeentelijke riolering. De nieuwbouwlocatie de Els, waar 325 woningen worden gebouwd, wordt aangelegd met een gescheiden rioolstelsel. De afvoer van het afgekoppelde schone regenwater gaat rechtstreeks naar een aan de zuidrand van Kaatsheuvel hiertoe aan te leggen infiltratiebassin. De verdubbeling van het rioolstelsel binnen de wijk De Els worden meegenomen in de exploitatie van het plan. De kosten aan de afvoervoorzieningen vanuit het plan, alsmede de kosten voor de aanleg van het infiltratiebassin worden geraamd op f 600.000.

In navolging van de activiteiten door de gemeente Loon op Zand verzorgt het Waterschap de Dongestroom de waterafvoer vanuit het infiltratiebassin indien het water een bepaalde waterhoogte bereikt. Dit om wateroverlast in het lager liggende gerioleerde gebied te voorkomen. Het overtollige water wordt afgevoerd door een pompinstallaties, via een persleiding om het hoogteverschil te overbruggen, in een aangepaste waterloop gebracht. Deze waterloop mondt uit in de Blauwe Loop, waardoor het infiltratieproject bijdraagt aan de watervoerendheid hiervan. Dit draagt bij aan de doelstellingen van het uitvoeringsprogramma, met name het tegengaan van droogteschade in de landbouw. De uitvoeringskosten van dit onderdeel zijn geraamd op circa f 250.000.

Project 20: Ontwikkeling streekproducten

De oprichting van het nationaal park De Loonse en Drunense duinen is aanleiding om na te gaan of meeliftend met de toenemende naambekendheid van het gebied het mogelijk is om door het vermarkten van streekproducten voor de landbouw een additioneel inkomen te verwerven. De activiteiten concentreren zich nu nog vooral rond het gebied Giersbergen - De Margriet, omdat hier directe mogelijkheden liggen. Er zijn echter zeker ook mogelijkheden voor agrariërs uit het tussengebied om bij deze activiteiten te worden betrokken. De agrariërs uit het tussengebied kunnen zich aansluiten bij de bestaande organisatiestructuur voor de vermarkting van streekproducten die wordt opgericht rond Giersbergen – De Margriet. Voor de organisatiestructuur zijn geen additionele middelen noodzakelijk. Investerings op het bedrijf zelf zijn voor rekening van individuele agrariërs.

5.6 *De overgangszone stad - land boven Tilburg-Noord*

De uitvoering van een belangrijk deel van het plan Lobelia wordt belemmerd door het niet kunnen ontgronden. In het gebied waar Natuurmonumenten wil ontgronden ligt een van de potentiële locaties voor het milieubedrijventerrein dat de gemeente Tilburg wil aanleggen. Op zo kort mogelijke termijn moeten de partijen overeenstemming bereiken over de invulling van deze overgangszone en de wijze waarop natuurverliezen worden gecompenseerd. De gemeente Tilburg, de provincie Noord-Brabant, Natuurmonumenten en de Brabantse Milieufederatie komen tot een procedurevoorstel, inclusief tijdsplanning, voor de ontwikkelingen in de overgangszone stad - land boven Tilburg-Noordwest en de eventuele wijze van compensatie. Daardoor wordt de ontwikkeling van fase twee van het plan Lobelia mogelijk gemaakt.

Projecten

Project 21: Landschappelijke inpassing bedrijfsontwikkelingen en infrastructuur
Naast de eventuele realisering van het milieubedrijventerrein wordt in het zuidelijk deelgebied ook nog de Noordwesttangent aangelegd, gekoppeld aan de realisering van een railverbinding. Deze ontwikkelingen moeten landschappelijk worden ingepast. Een belangrijk punt daarbij is de bereikbaarheid van het natuurontwikkelingsgebied vanuit de stad Tilburg. Verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen om deze bedrijfsmatige en infrastructurele ontwikkelingen landschappelijk in te passen is de gemeente Tilburg. De financiering van de landschappelijke inpassing maakt deel uit van de uitvoering van de infrastructurele werken. De kosten worden gedragen door die instanties en bedrijven die baat hebben bij deze ontwikkelingen en vormen geen onderdeel van het uitvoeringsprogramma voor het tussengebied.

6. UITVOERING

6.1 *Organisatie*

De ontwikkelingen en kansen, die zich in het tussengebied Tilburg - Kaatsheuvel voordoen, zijn hier in een samenhangend programma gepresenteerd. Door dit programma als uitvoeringsprogramma te accorderen ontstaat de mogelijkheid om alle projecten die aan het programmatische doel een bijdrage leveren ook werkelijk ten uitvoer te brengen. Daarvoor is een slagvaardige organisatiestructuur nodig. Voorgesteld wordt een programmacoördinator aan te wijzen die rechtstreeks kan onderhandelen met projectverantwoordelijken en overige actoren, met name andere overheidslichamen en co-financiers. Naast deze programmacoördinator staat een uitvoeringsgroep waarmee periodiek overleg gevoerd wordt.

In deze uitvoeringsgroep zijn vertegenwoordigd de gemeenten Tilburg en Loon op Zand, de provincie Noord-Brabant, Natuurmonumenten, de Efteling en het Overlegplatform Duinboeren. Essentieel daarbij is dat de leden van deze groep ter vergadering bevoegd zijn om uitspraken over de uitvoering van het programma te doen namens de organisatie/sector die zij vertegenwoordigen.

De concrete uitvoering van de genoemde projecten geschiedt onder de verantwoordelijkheid van de reconstructiecommissie Meierij. De taak van de programmacoördinator is de afstemming binnen de activiteiten te waarborgen, het waar nodig initiëren dat de uitvoering van de grond komt en rapporteren over voortgang en bereikte resultaten. De programmacoördinator wordt voor een periode van drie jaar gedurende twee à drie dagen ondergebracht bij de gemeente Loon op Zand.

De programmacoördinator is verantwoordelijk voor:

3. het opstellen van een voortschrijdend werkplan;
4. de periodieke rapportage, minimaal jaarlijks, over de voortgang, resultaten en inzet financiën;
5. de afstemming tussen projecten;
6. het initiëren van projecten in dien nodig;
7. het voorleggen van beleidsmatige of andere knelpunten;

De uitvoeringsgroep die de programmacoördinator ondersteunt, is verantwoordelijk voor:

8. het aanleveren van teksten voor de voortgangsrapportages
9. het informeren over ontwikkelingen in de uitvoering, zodat afstemming kan plaatsvinden
10. het signaleren van eventuele beleidsmatige en andere knelpunten die de uitvoering kunnen vertragen.

Op bestuurlijk niveau wordt de verantwoording voor de uitvoering voor het programma neergelegd bij de reconstructiecommissie Meierij. Om ook De Efteling bv en Stichting Natuurpark De Efteling in bestuurlijke zin sturing aan het uitvoeringsprogramma te kunnen geven, zullen zij, op het moment dat de reconstructiecommissie Meierij haar rol als bestuurlijke stuurgroep vervult, kunnen deelnemen aan de bespreking.

Overigens geldt dat de huidige projectenlijst en –beschrijving als een momentopname kan worden gezien. Om voor alle projecten zo snel mogelijk volledige duidelijkheid te scheppen zal op zo kort mogelijke termijn na ondertekening een plan van aanpak worden opgesteld. Zonodig zal dit vergezeld gaan van een contract per project, waarbij op projectniveau de verplichtingen over en weer worden vastgelegd.

De projectuitwerkingen worden vertaald in het gezamenlijke werkplan.

6.2 Financiering

PROJECTENOVERZICHT EN FINANCIERINGSVOORSTELLEN UITVOERINGSPROGRAMMA TUSSENGEBIED

PROJECT	PARTIJ	KOSTEN	FINANCIERING
1 Afronding fase twee Lobelia	Natuurmonumenten	1.500.000 Natuurontwikkeling uit Groene Mal 90.000 (betreft 20% van fl. 450.000,=)	Financiering door Natuurmonumenten Tilburg 100%
2 Natuurinrichting Kraanven	Natuurmonumenten	28.000	Natuurmonumenten en Efteling
3 Aankoop en herinrichting MOB-complexen	Natuurmonumenten	Aankoop f 750.000 Inrichting f 600.000	Rijk, provincie 100% Rijk en provincie 75% Natuurmntn 25%.
4 Wegnemen barrières en stimuleren ontsnippering	Gemeente Loon op Zand	290.000 project is reeds uitgevoerd	Rijk, provincie 14% Loon op Zand 86%
5 Begrazing	Natuurmonumenten	164.535 Middelen zijn reeds toegezegd	Rijk, provincie 30% Natuurmonum. 10% Eigenaar 60%

6 Recreative inrichting	Natuurmonumenten	66.000 wandel-, fiets- en ruiterspaden f 258.000 uitkijktoren	Rijk, provincie 25% Natuurmntn. 25% Loon OpZand per Pad te bezien Natuurmntn 90% Rijk, provincie 10%
7 Ecoduct Woudspoor	Natuurmonumenten	Opstellen schetsontwerp f 100.000 Uitvoeringskosten afhankelijk van uitwerking in schetsontwerp	Partijen 75% rijk, provincie 25% Verdeling uitvoeringskosten nog niet bekend.
8 Ontsnippering en ecologische verbindingen	Natuurmonumenten	De Mast f 28.000 Zandleij f 456.000 Poelen en houtsingels via Groene Mal Fl. 22.800,= (20% van fl. 114.000,=)	Tilburg 50% Rijk, provincie 50% Ws de Dommel 50% Rijk, provincie 50%
9 Verbreding verblijfsrecreatie aanbod en vermarkting	De Efteling	Bedrijfsinvesteringen voor rekening bedrijven f 100.000 gezamenlijke vermarkting en pr-campagne	Efteling 50% Duinboeren 25% Rijk, provincie 25%
10 Uitwerking concept nieuwe wildernis	Stichting Natuurpark De Efteling De Efteling	f 200.000	Efteling 38% Rijk, provincie 50% Natuurmntn 12%
11 Aanleg parkeerplaatsen op voormalige MOB-complexen	Gemeente Loon op Zand	Geen extra kosten	niet van toepassing
12 Reductie automobilititeit	Ondernemers Duinrand	f 65.000, voor niet-bedrijfsinvesteringen	Particulier 75% Rijk, provincie 25%

13 Landbouwperspectieven en reconstructie	Overlegplatform Duinboeren	Vorbereiding f 60.000 Uitvoering 93.500	Duinboeren 33% Rijk, provincie 66% Duinboeren/ ZLTO 42% Provincie 42% Derden pm.
14 Ontwikkeling grondgebonden landbouw	Overlegplatform Duinboeren	Pm	Pm
15 Plan van Aanpak Nitraat, Fosfaat en Ammoniak	Duinboeren	Financiering is reeds geregeld	Niet van toepassing
16 Inrichting vloeivelden	Gemeente Loon op Zand	f 3.416.500	Gemeente 20% Waterbeheer 30% Rijk, provincie 50%
17 Tegengaan droogteschade	Overlegplatform Duinboeren	Onderdelen besparing en conservering zijn lopende projecten via Interreg. Onderdeel wateraanvoer f 110.000	Belanghebbende partijen 50% Rijk, provincie 50%
18 Aanleg infiltratievoorziening Efteling	De Efteling	f 1.135.000	De Efteling 50% EU-regeling 43% Rijk, provincie 7%
19 Aanleg infiltratievoorziening De Els	Loon op Zand	f 850.000	Loon op Zand 53% Rijk, Provincie 32% Waterschap 15%
20 Ontwikkeling streekproducten	Overlegplatform Duinboeren	Uitvoering verloopt door aansluiting bij bestaand project	Niet van toepassing
21 Landschappelijke inpassing bedrijfsontwikkelingen	Gemeente Tilburg	Uitvoering is onderdeel van aanleg bedrijventerrein	Financiering buiten uitvoeringsprogramma
22 Coördinatie en begeleiding programma	Gemeente Loon op Zand	f 300.000	Rijk, provincie 50% Overige partijen 50%

Bovenstaande kosten hebben enkel betrekking op extern te maken kosten of te wel de "out of pocket" kosten. Kosten van partijen als gevolg van het inzetten van het eigen apparaat kunnen niet in rekening bij andere partijen worden gebracht.

6.3 *Planning*

Alle maatregelen in het programma kunnen uiterlijk in het jaar 2001 in uitvoering worden genomen. De uitvoering van een aantal projecten loopt reeds. Dit gaat op voor de volgende projecten:

- aanleg infiltratievoorziening op De Efteling, nagenoeg afgerond
- herinrichting Bergstraat/Middelstraat, nagenoeg afgerond
- begrazing, gestart
- reductie automobilititeit, in voorbereiding
- landbouwperspectieven en reconstructie, gestart

Voor andere projecten geldt dat de besluitvorming hieromtrent is afgerond en er geen planologische, financiële c.q. juridische problemen voor de uitvoering zijn. Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma is direct met de uitvoering te starten.

7. VERANTWOORDING

De uitvoering van het programma dat is opgesteld voor het gebied tussen Tilburg en Kaatsheuvel moet leiden tot de volgende resultaten:

Resultaten natuurontwikkeling en landschap

1. De realisering van een aaneengesloten natuurgebied van 5000 hectare met onbeperkte uitwisselingsmogelijkheden voor flora en fauna;
2. De afronding van het natuurontwikkelingsgebied Lobelia tot een beheerseenheid van 600 hectare;
3. De realisering van 20 hectare EHS;
4. De realisering van 59 hectare voor natuurontwikkeling
5. 5 hectare met landschappelijke aankleding;
6. Het behoud c.q. de realisering van vijf ecologische verbindingen met de nabijgelegen natuurgebieden van de Loonse en Drunense duinen, de Brand en de Boswachterij Dorst;
7. De ontsnippering van het wegstelsel in het gebied;
8. De aanleg van 650 meter houtsingels;
9. De aanleg van vijf poelen;
10. Het wegnemen van verdroging in het gehele natuurontwikkelingsgebied.

Resultaten recreatie

1. De realisering van 8 km wandelroute;
2. De realisering van 25 km fietsroute;
3. De realisering van 8 km ruiterspaden en de realisering van twee overnachtingsmogelijkheden voor paarden op agrarische bedrijven;
4. De uitbreiding van het verblijfsrecreatief aanbod met 100 bedden;
5. De uitbreiding van het recreatief aanbod met drie voorzieningen, te weten een uitkijktoren, een visvijver en een gebied nieuwe wildernis;
6. De realisering van een milieuvriendelijk recreatief vervoersalternatief.

Resultaten landbouw en milieu

1. De beëindiging c.q. verplaatsing van vier intensieve veebedrijven;
2. De realisering van de milieudoelen conform het projectvoorstel PANFA;
3. Inzet van 10 hectare voor extensiveringsdoeleinden.

Resultaten water

1. Het tegengaan van verdroging in alle natuurgebieden;
2. Het tegengaan van droogteschade in de landbouw;

De resultaten moeten binnen een termijn van vier jaar worden gerealiseerd.

De programmacoördinator is verantwoordelijk voor het zodanig rapporteren aan de financiers van het Uitvoeringsprogramma dat inzicht wordt verkregen in de realisering van deze resultaten. In het eerste werkplan moet worden aangegeven hoe de voortgang in de uitvoering van het programma wordt bewaakt en het bereiken van de afgesproken resultaten wordt gemonitord. Ook moet worden aangegeven welke waarborgen in de uitvoering zijn aangebracht, zodat het niet behalen van de afgesproken resultaten inhoudt dat in elk geval de door rijk en provincie beschikbaar gestelde middelen niet zijn ingezet of worden teruggestort.

PROJECTENOVERZICHT

TUSSENGEBIED

KAATSHEUVEL - TILBURG

PROJECT 1	
Afronding fase 2 plan Lobelia	
DOEL	PARTIJEN
Realiseren natuurontwikkeling Realiseren ecologische verbindingen Realiseren groot aaneengesloten natuurgebied Realisering natuurontwikkeling zuidpunt Spinder	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Natuurmonumenten <u>Betrokken partijen:</u> Provincie Noord-Brabant Gemeente Tilburg gemeente Loon op Zand BMF
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
600 hectare natuurontwikkeling en herstel heide- en venmilieu Realiseren groot aaneengesloten natuurgebied van 5.000 hectare Realisering 3 hectare natuurontwikkeling	Er is bestuurlijk overleg over milieubedrijventerrein, infrastructuur en afgeven vergunning voor ontgroningen. De planvorming voor Lobelia is af en de uitvoering kan na het verlenen van de vergunning en de wijziging van het bestemmingsplan direct starten.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> Plan Lobelia fase 2: f 1.500.000	
<u>Financiering:</u> De kosten van de uitvoering worden geheel gedragen door Natuurmonumenten	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: afhankelijk van moment waarop vergunning voor ontgroningen kan worden afgegeven.	
OPMERKINGEN	
In het kader van het Groene Malproject realiseert de gemeente Tilburg 3 hectare natuurontwikkeling aan de zuidwestpunt van Spinder. De kosten hiervan, f 450.000 vallen onder de uitvoeringskosten van de Groene Mal. Voor de looptijd van dit uitvoeringsprogramma betreft dit 20% van dit bedrag, zijnde fl 90.000,=. Indien het geheel in de looptijd dient te worden gerealiseerd, is aanvullende financiering nodig.	

PROJECT 2	
Natuurinrichting Kraanven	
DOEL	PARTIJEN
Kwaliteitsverbetering EHS Realisering ecologische verbinding	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Natuurmonumenten <u>Betrokken partijen:</u> Provincie Noord-Brabant Gemeente Loon op Zand Efteling BMF
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Omzetten 4 hectare landbouwgrond in bos Realiseren evz in kader uitvoering plan Woudspoor	Project wordt binnenkort gestart
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 28.000	
<u>Financiering:</u> Natuurmonumenten Efteling	
PLANNING	
<u>Uitvoeringstermijn:</u> 2001	
OPMERKINGEN	
De Efteling inventariseert het aantal te compenseren hectare als gevolg van de aanleg van de verblijfsrecreatieve accommodaties. Indien eigendom (geheel) overgaat naar Natuurmonumenten zal dit van betekenis zijn voor de verdeling van financieringslasten.	

PROJECT 3	
Aankoop en herinrichting MOB-complexen	
DOEL	PARTIJEN
Verbetering natuur- en landschapskwaliteit Uitbreiding areaal natuurontwikkeling Oplossen recreatieve parkeerproblemen	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Provincie Noord-Brabant <u>Betrokken partijen:</u> Min. van Defensie Min. LNV Natuurmonumenten
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Uitbreiding 20 hectare natuurontwikkeling	Er is overleg tussen provincie en rijk over de aankoop van de MOB-complexen
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 1.350.000	
<u>Financiering:</u>	
Rijk	f 1.200.000
Natuurmonumenten	f 150.000
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: is afhankelijk van de uitkomst van het overleg tussen rijk en provincie over de aankoopsom	

PROJECT 4	
Wegnemen barrières en stimuleren ontsnippering	
DOEL	PARTIJEN
Realiseren, herstellen of versterken ecologische verbindingen Opheffen barrièrewerking wegen	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Gemeente Loon op Zand <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten Eigenaren grond
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Opheffen barrièrewerking Middelstraat door de aanleg van twee grote ecologische overgangen	De herinrichting van de het gebied doorsnijdende weg Middelstraat/ Bergstraat is afgerond. De kosten hiervan bedroegen <i>f</i> 289.943.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> <i>f</i> 289.943	
<u>Financiering:</u>	
Rijk, provincie	<i>f</i> 39.888
Loon op Zand	<i>f</i> 250.055
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: met de uitvoering is reeds gestart	
Opmerkingen: Natuurmonumenten heeft aan dit project bijgedragen: aandeel moet nog worden opgenomen	

PROJECT 5	
Begrazing	
DOEL	PARTIJEN
Verhoging natuurwaarden Verhoging cultuurwaarden Verhoging recreatieve belevingswaarden Ontwikkelen streekproduct	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Natuurmonumenten <u>Betrokken partijen:</u> Overlegplatform Duinboeren St. Zeldzame huisdieren
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Onder meer de inzet kudde Brandrood runderen bij begrazing	Met de opbouw van de kudde is begonnen
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 164.538	
<u>Financiering:</u>	
eigen bijdrage projectuitvoerder f 97.374	
Nat. park f 20.000	
Natuurmonumenten f 16.000	
WCL f 31.161	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: het project is reeds gestart en wordt in 2000 als project ook afgerond.	

PROJECT 6	
Recreatieve inrichting	
DOEL	PARTIJEN
Verhogen recreatiekwaliteit Verhogen belevingswaarden omgeving Verhogen recreatiebezoek en –uitgaven Verhogen inkomsten recreatieondernemers Verhoging aantal ruitertoeristen	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Natuurmonumenten <u>Betrokken partijen:</u> Gemeente Loon op Zand Duinrandondernemers
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
8 km wandelroutes 25 km fietsroutes 8 km netwerk ruiterspaden 2 logiesaccommodaties ruitertoeristen aanleg één uitkijktoren	In overleg met recreatieondernemers worden de mogelijkheden voor doorgaande routes bekeken. De realisering van de uitkijktoren is afhankelijk van het vinden van sponsors door Natuurmonumenten.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 324.000	
<u>Financiering:</u> Natuurmonumenten f 248.700 Rijk, provincie f 42.300 Loon op Zand per project te bezien	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: 2001	
OPMERKINGEN	
De kosten voor de realisering van de doorgaande ruiterroute, f 2.714.500, zijn reeds gefinancierd en worden hier niet opnieuw opgenomen.	

PROJECT 7	
Aanleg ecoduct Woudspoor	
DOEL	PARTIJEN
Aanleg ecologische verbindingzone Realiseren EHS Realiseren grootschalig aaneengesloten natuurgebied Realiseren ecologische verbindingen Aanleg spectaculaire voorziening waarvan ook recreanten gebruik kunnen maken	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Natuurmonumenten <u>Betrokken partijen:</u> Provincie Noord-Brabant Gemeente Loon op Zand NP Loonse en Drunense Duinen Grondeigenaren
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Realisering aaneengesloten natuurgebied van 5.000 hectare Realisering 20 hectare EHS Aanleg ecoduct	Planologisch ingebed, uitvoering wacht op ontwerp en financiering
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 100.000 Dit betreft alleen het schetsontwerp	
<u>Financiering:</u> Natuurmonumenten f 50.000 Rijk, provincie f 25.000 Loon op Zand f 10.000	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: nog nader vast te stellen	
Opmerkingen: f 15.000 dient nog te worden gefinancierd	

PROJECT 8	
Ontsnippering en ecologische verbindingen	
DOEL	PARTIJEN
Realiseren groot aaneengesloten natuurgebied Realiseren ecologische verbindingen Kwaliteitsverbetering ecologische verbindingen	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Natuurmonumenten <u>Betrokken partijen:</u> Gemeente Tilburg Ws De Dommel Provincie Noord-Brabant
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
vier ecologische verbindingen 650 m houtsingel vijf poelen	Uitwerking opgenomen in landschapsbeleidsplan Het wachten is op het definitief trace voor de Noordwesttangent
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 484.000, aanvullend op wat reeds in Kadernota Groene Mal is gereserveerd voor de periode van het uvp.	
<u>Financiering:</u> Rijk, provincie f 242.000 Ws de Dommel f 228.000 Tilburg f 14.000	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: dec. 2000 tot en met dec. 2003	
OPMERKING	
In de Kadernota Groene mal is een bedrag van f 114.000 opgenomen voor de uitvoering van de 650 m. houtsingels en 5 poelen in dit project. Voor de looptijd van dit uitvoeringsprogramma betreft dit 20% van dit bedrag, zijnde fl 22.800,=. Indien het geheel in de looptijd dient te worden gerealiseerd, is aanvullende financiering nodig.	

PROJECT 9	
Verbreding verblijfsrecreatief aanbod en vermarkting	
DOEL	PARTIJEN
Verbreding verblijfsrecreatieve aanbod Verbrede bedrijfsvoering agrariërs Gezamenlijke pr en marktbenadering	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> De Efteling <u>Betrokken partijen:</u> Recreatieondernemers Overlegplatform Duinboeren BBT
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Uitbreiding aantal overnachtingsmogelijkheden met circa 100 bedden Uitwerking gezamenlijke regionale promotiecampagne	Met project moet nog worden gestart
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 100.000, betreft alleen de gezamenlijke marktbenadering en pr-campagnes De investeringen op bedrijfsniveau komen geheel voor rekening van de ondernemer.	
<u>Financiering:</u>	
Efteling	f 50.000
Overlegplatform Duinboeren	f 25.000
Rijk, provincie	f 25.000
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: 2001	
OPMERKINGEN	
Dit niet nadat is nagegaan of een en ander niet reeds vervat is in de reeds lopende trajecten met TREK Brabant en het reeds geëntameerde overleg met ZLTO	

PROJECT 10	
Uitwerking concept nieuwe wildernis	
DOEL	PARTIJEN
Uitbreiding natuurontwikkeling Uitbreiding recreatief voorzieningenniveau	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> De Efteling / Stichting Natuurpark De Efteling <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten Recreatieondernemers
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Uitbreiding areaal voor natuurontwikkeling met 35 hectare Uitbreiding recreatiegebied (= ontwerp afhankelijk) Uitbreiding aantal recreatieve voorzieningen (=ontwerp afhankelijk)	De mogelijkheden om hiervoor een prijsvraag onder landschapsarchitecten uit te schrijven worden nagegaan
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 200.000	
<u>Financiering:</u> Rijk en provincie f 100.000 Efteling f 75.000 Natuurmonumenten f 25.000	
PLANNING	
<u>Vorbereiding:</u> Vanaf dec. 2000.	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn 2001	
OPMERKINGEN	
De Efteling zal mede namens Stichting Natuurpark De Efteling de contacten verzorgen.	

PROJECT 11	
Aanleg parkeerplaatsen op voormalige MOB-complex	
DOEL	PARTIJEN
Verbetering natuur- en landschapskwaliteit Uitbreiding areaal natuurontwikkeling Oplossen recreatieve parkeerproblemen	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Gemeente Loon op Zand <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten Provincie Noord-Brabant
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Uitbreiding aantal recreatieve parkeerplaatsen met 200 stuks	Er is overleg tussen provincie en rijk over de aankoop van de MOB-complexen
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> Niet van toepassing, aankoop- en inrichtingskosten worden meegenomen in project aankoop MOB-complexen. De inrichting van de parkeerplaats is uiterst eenvoudig en wordt alleen gebruikt op piekdagen.	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: is afhankelijk van de uitkomst van het overleg tussen rijk en provincie over de aankoopsom	

PROJECT 12	
Reductie automobilititeit	
DOEL	PARTIJEN
Reductie aantallen en aandeel automobilititeit in recreatieverkeer	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Duinrandondernemers <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten De Efteling gemeente Loon op Zand
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Realiseren alternatieve vervoerswijze in het gebied met minimale milieubelasting	Ondernemer is bezig met nagaan mogelijkheden
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 65.000, het betreft hier alleen de extern te maken kosten.	
<u>Financiering:</u> Eigen bijdrage initiatiefnemer f 48.750 Rijk en provincie f 16.250	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: dec. 2000 tot en met januari 2004	

PROJECT 13	
Perspectieven landbouw en reconstructie	
DOEL	PARTIJEN
Duidelijkheid verschaffen aan, met name intensieve, veehouderij over bedrijfsmatige toekomstperspectieven Aandragen alternatieven voor bedrijven met te gering perspectief Reconstructiebestendig houden van uvp door invulling van de landbouwperspectieven	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Overlegplatform Duinboeren <u>Betrokken partijen:</u> ZLTO Provincie Noord-Brabant Gemeenten Natuurmonumenten
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Omschakelen naar grondgebonden landbouw in hele gebied Inzicht toekomstige landbouwstructuur Beëindigen of verplaatsen van 4 bedrijven naar lokatie buiten gebied De feitelijke reductie van de milieubelasting vindt plaats in het project PANFA (project 15)	Met de voorbereiding van het project is reeds gestart gelet op de noodzaak om wensen en mogelijkheden snel te inventariseren.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> Vorbereiding f 60.000 Uitvoering f 93.500	
<u>Financiering:</u> Vorbereiding - Duinboeren / ZLTO f 20.000 - rijk en provincie f 40.000	
Uitvoering: Duinboeren/ ZLTO f 40.000 Rijk en provincie f 40.000 Derden f 13.500	
PLANNING	
<u>Vorbereiding:</u> In de periode mei 2000 tot en met december 2000	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: vanaf 2001	
OPMERKINGEN	
In de bijdragen van derden, te weten f 13.500,- is nog niet voorzien.	

PROJECT 14	
Ontwikkelingen grondgebonden landbouw	
DOEL Verbetering landbouwstructuur Verbetering landschapskwaliteit	PARTIJEN <u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Overlegplatform Duinboeren <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten Gemeenten
CONCRETE RESULTATEN 15 hectare natuurgronden met agrarisch gebruik 5 hectare landschappelijke aankleding	STAND VAN ZAKEN Overleg tussen natuur en landbouw moet nog starten
BEGROTING <u>Uitvoeringskosten:</u> Pm.	
PLANNING <u>Voorbereiding:</u> Met de planvoorbereiding wordt eind 2000 gestart <u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: uiterlijk 2004	

PROJECT 16	
Inrichting voormalige vloeivelden Loon op Zand	
DOEL	PARTIJEN
Verbetering waterhuishouding Verbetering waterkwaliteit Uitbreiding areaal voor natuurontwikkeling Uitbreiding recreatiekwaliteit Leveren water voor landbouwkundig gebruik	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Gemeente Loon op Zand <u>Betrokken partijen:</u> Waterschap Dongestroom Hoogheemraadschap Natuurmonumenten
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Uitbreiding areaal natuurontwikkelingsgebied met 10 hectare Aanleg recreatieve visvijver Bijdrage aan verbetering waterkwaliteit in natuurgebied De Brand door afname 50 l/sec vanuit rwzi Wateriaanvoer na zuivering van 25 l/sec voor landbouwkundig gebruik	Er ligt een uitgewerkt inrichtingsvoorstel, inclusief begroting.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 3.416.500	
<u>Financiering:</u>	
Gemeente Loon op Zand	f 654.960
Hoogheemraadschap	f 654.960
Waterschap Dongestroom	f 319.208
Anderen	f 78.000
EU/Rijk/provincie	f 1.708.250
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: december 2000 tot en met januari 2002	

PROJECT: 17	
Tegengaan droogteschade in landbouw	
DOEL	PARTIJEN
Verbetering perspectieven landbouw door gegarandeerde beschikbaarheid water Waterbesparing in landbouw Maximaliseren vasthouden gebiedseigen water Minimaliseren aanvoer gebiedsvreemd water	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Overlegplatform Duinboeren <u>Betrokken partijen:</u> ZLTO/LIB Waterschap Dongestroom Gemeente Loon op Zand Natuurmonumenten
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Aanvoer van 25 l/sec	Nagegaan moet worden hoeveel agrariërs in het gebied participeren in de lopende projecten voor waterbesparing en waterconservering en welke effecten hiervan zijn te verwachten.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> Voor de onderdelen waterbesparing en waterconservering kan worden aangesloten bij lopende projecten (Interreg-project). De uitvoeringskosten voor het onderdeel wateraanvoer zijn geraamd op f 110.000	
<u>Financiering:</u> Belanghebbenden (agrarische ondernemers e.a.) f 55.000 Rijk en provincie f 55.000	
Het onderdeel wateraanvoer wordt alleen uitgevoerd indien de twee andere onderdelen aantoonbaar onvoldoende soelaas bieden.	
PLANNING	
<u>Vorbereiding:</u> Vaststellen rendement van maatregelen op het gebied van waterbesparing en waterconservering; dec. 2000	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: eventueel vanaf december 2000 tot en met december 2001	
OPMERKING	
Indien aantoonbaar is dat ook de plaatselijke natuur voordelen geniet van de wateraanvoer zal worden bezien of in redelijkheid een gedeelte van de financiering bij de water- of terreinbeheerder kan worden gevonden.	

PROJECT 18	
Infiltratievoorziening Efteling	
DOEL	PARTIJEN
Tegengaan verdroging Verbetering waterkwaliteit	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> De Efteling
	<u>Betrokken partijen:</u> Gemeente Loon op Zand
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Beperking belasting rioolstelsel tot maximaal 40 l/sec zodat aantal overstorten afneemt Infiltratie hemelwater	Het project is reeds in uitvoering genomen en nagenoeg afgerond
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 1.135.050	
<u>Financiering:</u>	
De Efteling f 567.525	
EU f 495.850	
Rijk en provincie f 71.675	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: oktober 1999 tot en met juni 2000	

PROJECT 19	
Aanleg infiltratievoorziening Els	
DOEL	PARTIJEN
Tegengaan verdroging Verbetering waterkwaliteit	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Gemeente Loon op Zand <u>Betrokken partijen:</u> Waterschap Dongestroom Hoogheemraadschap W-Brabant
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Gescheiden rioolstelsel 325 woningen Infiltratie hemelwater min. 100 m ³ /uur Verlaging belasting rioolstelsel 5m ³ /uur Verbinding infiltratiebassin – Blauwloop (over lengte van 750 m)	Rioleringsplan + begroting gereed
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> f 852.376	
<u>Financiering:</u>	
Loon op Zand f 449.250	
Waterschap Dongestroom ff 128.126	
Rijk en provincie f 275.000	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: gescheiden rioolstelsel gerealiseerd aanleg infiltratiebassin en afvoer najaar 2000	

PROJECT 20	
Ontwikkeling streekproducten	
DOEL	PARTIJEN
Verbetering perspectieven landbouw Vermindering milieubelasting vanuit de landbouw	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Overlegplatform Duinboeren <u>Betrokken partijen:</u> Landinrichtingscommissie de Leijen
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Aantal bedrijven dat milieuverantwoorde streekproducten levert	In het Uitvoeringsprogramma Giersbergen - De Margriet zijn hiervoor de organisatorische voorwaarden aangegeven en financiële middelen gereserveerd.
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> Geen kosten aan verbonden, bedrijven kunnen zich aansluiten bij bestaande initiatief Giersbergen - De Margriet	
<u>Financiering:</u> n.v.t.	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: jan. 2001 tot en met 1 januari 2002	

PROJECT 21	
Landschappelijke inpassing bedrijfsontwikkelingen / infrastructuur	
DOEL	PARTIJEN
Het tegengaan dat de kwaliteit van natuur en landschap wordt aangetast door de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur. Het behoud c.q. uitbreiden van het aantal ecologische verbindingen.	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> Gemeente Tilburg <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten BMF
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
aanleg landschapselementen en de realisering van ecologische verbindingen	In voorbereiding
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> Maken deel uit van de inrichtingskosten bij de realisering van het milieubedrijventerrein en de aanleg van infrastructuur. <u>Financiering:</u> Gemeente Tilburg	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: afhankelijk van uitvoeringstermijnen voor bedrijventerrein en infrastructuur.	

PROJECT 22	
Uitvoeringsorganisatie	
DOEL	PARTIJEN
Verantwoording over de uitvoering en de bereikte resultaten daarbij	<u>Verantwoordelijke instantie uitvoering:</u> gemeente Loon op Zand <u>Betrokken partijen:</u> Natuurmonumenten De Efteling Overlegplatform Duinboeren gemeente Tilburg provincie Noord-Brabant
CONCRETE RESULTATEN	STAND VAN ZAKEN
Jaarverslagen Voortgangsrapportages Monitoringverslagen	
BEGROTING	
<u>Uitvoeringskosten:</u> <i>f</i> 300.000 <u>Financiering:</u> Rijk en provincie <i>f</i> 150.000 Overige betrokken partijen <i>f</i> 150.000	
De gemeente Loon op Zand zorgt voor huisvesting en aanverwante kosten buiten deze begroting om.	
PLANNING	
<u>Uitvoering:</u> Uitvoeringstermijn: dec 2000 tot en met dec 2003	

GEBIEDSCONTRACT TUSSENGEBIED KAATSHEUVEL - TILBURG

De provincie Noord-Brabant, te dezen vertegenwoordigd door L. Verheijen
De gemeente Loon op Zand, te dezen vertegenwoordigd door A. Moonen
De gemeente Tilburg, te dezen vertegenwoordigd door F. Horvers
De Vereniging Natuurmonumenten, te dezen vertegenwoordigd door J. Meulensteen
Stichting Natuurpark De Efteling, te dezen vertegenwoordigd door P. van Haaren
De Efteling bv, te dezen vertegenwoordigd door R. van der Zijl
Het Overlegplatform Duinboeren, te dezen vertegenwoordigd door C. Vermeer
De Brabantse Milieufederatie, te dezen vertegenwoordigd door J. Meulenbeld
De reconstructiecommissie Meierij, te dezen vertegenwoordigd door W. Duffhues
Het Waterschap Dongestroom, te dezen vertegenwoordigd door L. Branderhorst
Het Hoogheemraadschap West-Brabant, te dezen vertegenwoordigd door J. Broeders
De Stuurgroep NUBL, te dezen vertegenwoordigd door L. Verheijen
hierna te noemen "partijen",

Overwegen als volgt,

Partijen zijn van mening dat het noodzakelijk is dat voor het gebied tussen Kaatsheuvel en Tilburg Noordwest maatregelen moeten worden genomen gericht op:

- * grootschalige natuurontwikkeling;
- * de realisering van ecologische verbindingen;
- * het beter benutten van de recreatieve potenties;
- * de verbetering van de perspectieven op een duurzame landbouw;
- * een optimaal waterbeheer,
- * de verbetering van de overgangszones van stedelijke gebieden naar het landelijk gebied.

Omdat partijen van mening zijn dat voor het bereiken van deze doelstellingen een geïntegreerde aanpak wenselijk is, hebben zij gezamenlijk het uitvoeringsprogramma Tussengebied Kaatsheuvel - Tilburg opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma geeft volgens partijen een adequate invulling aan de ideeën en plannen van partijen voor het gebied tussen Kaatsheuvel en Tilburg-Noordwest. Voorts menen partijen dat het maatregelenpakket in het uitvoeringsprogramma een uitvoeringsgericht en geïntegreerd karakter heeft en dat er sprake is van samenhang in het uitvoeringstraject.

En komen als volgt overeen,

Algemeen

Partijen onderschrijven de inhoud van het uitvoeringsprogramma Tussengebied Kaatsheuvel - Tilburg hierna te noemen: het uitvoeringsprogramma, dat als bijlage bij dit uitvoeringscontract is gevoegd.

Partijen stemmen in met het bereiken van de resultaten zoals vastgelegd in het uitvoeringsprogramma.

Partijen geven zich er rekenschap van dat het niet of slechts gedeeltelijk behalen van deze resultaten inhoudt dat de door rijk/provincie beschikbaar gestelde middelen niet of ook slechts gedeeltelijk beschikbaar komen.

Verplichtingen partijen

Partijen, aangewezen als trekker bij een maatregel, nemen zich voor de uitvoering van deze maatregel te starten binnen een termijn van 2 jaar na inwerking treding van dit gebiedscontract.

Partijen zullen daartoe per project dit vastleggen in een plan van aanpak en zonodig in een contract dat over en weer per project de verplichtingen vastlegt.

Partijen nemen zich voor financieel bij te dragen tot het maximum van de bij de begroting in het uitvoeringsprogramma aangegeven bedragen.

Partijen, die dit op het moment van ondertekening nog niet kunnen realiseren, zullen zich inspannen om deze middelen zo snel mogelijk beschikbaar te krijgen.

Partijen spannen zich in, de hun bij wet gegeven bevoegdheden aldus aan te wenden dat de uitvoering van de maatregelen van het uitvoeringsprogramma optimaal verloopt en de planologische voorwaarden en organisatorische kaders aanwezig zijn op het moment dat zij voor een efficiënte uitvoering nodig zijn. Partijen nemen zich voor de daartoe benodigde voorbereidingen zo snel als nodig in gang te zetten.

Partijen nemen zich voor om in de geest van dit gebiedscontract en het uitvoeringsprogramma adequate oplossingen te zoeken voor eventuele problemen die zich tijdens de uitvoering voordoen.

Verplichtingen reconstructiecommissie Meierij

De reconstructiecommissie Meierij, aangevuld met een vertegenwoordiger van De Efteling BV en Stichting Natuurpark De Efteling, is bestuurlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma.

Zij rapporteert ieder half jaar over de voortgang van de werkzaamheden, de inzet van financiële middelen en de bereikte resultaten aan partijen.

Indien begrotingsafwijkingen optreden en herverdeling van gelden tussen de verschillende maatregelen nodig is, vraagt zij hiervoor schriftelijk goedkeuring aan de geldgever. Zij let daarbij op de ingevolge onderliggende subsidieregelingen geldende voorwaarden.

De reconstructiecommissie Meierij, aangevuld met een vertegenwoordiger van De Efteling BV en Stichting Natuurpark De Efteling zendt het jaarlijks werkplan en de halfjaarlijkse rapportage nadat zij zijn goedgekeurd, aan gedeputeerde staten van Noord-Brabant.

De reconstructiecommissie Meierij, aangevuld met een vertegenwoordiging van De Efteling BV en Stichting Natuurpark De Efteling is ook verantwoordelijk voor eventuele conflictoplossing.

Verplichtingen provincie Noord-Brabant

De provincie spant zich ervoor in dat de financiële middelen die bij de maatregelen worden aangeduid als Provinciale/Rijksmiddelen of Europese middelen, beschikbaar komen. Zij stelt deze middelen na ontvangst beschikbaar aan de reconstructiecommissie Meierij of aan een door haar aangewezen rechtspersoon voor de uitvoering van de maatregelen.

De provincie draagt zorg voor de afstemming met de Stuurgroep Nadere Uitwerking Brabant-Limburg. De provincie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor eventuele tekorten bij projecten.

Verantwoordelijkheden gemeente Loon op Zand

De gemeente Loon op Zand draagt zorg voor een verantwoorde invulling van het programmamanagement en voor de coördinatie en voortgangsbewaking van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma. Verder is zij verantwoordelijk voor het vastleggen van het uitvoeringsproces van de maatregelen in een jaarlijks werkplan. Het eerste werkplan verschijnt uiterlijk maart 2001.

Evaluatie

Partijen evalueren de uitvoering en werking van dit gebiedscontract vóór 1 januari 2004. De reconstructiecommissie is er voor verantwoordelijk dat de evaluatie wordt verricht. De reconstructiecommissie biedt haar verslag uiterlijk 1 mei 2004 aan de provincie.

Inwerkingtreding en looptijd

Dit gebiedscontract treedt in werking met ingang van de dag na de datum van ondertekening door partijen en eindigt vier jaar na dat tijdstip of zoveel eerder indien partijen daartoe beslissen.

Wijziging, beëindiging en opzegging

Indien omstandigheden opkomen die van dien aard zijn dat voortzetting van het gebiedscontract redelijkerwijs niet mogelijk is, bezien partijen in overleg, of en op welke wijze zij hun samenwerking voortzetten.

Partijen zijn gerechtigd het gebiedscontract eenzijdig te beëindigen, voor het geheel danwel een onderdeel daarvan. Beëindiging geschiedt bij schriftelijke mededeling aan de reconstructiecommissie Meierij. De overblijvende partijen bezien alsdan de mogelijkheid om het gebiedscontract, zonder de uittreedende partij, voort te zetten.

Aldus opgemaakt te Kaatsheuvel, 22 november 2000

De provincie Noord-Brabant,
L. Verheijen → *Verheijen*

Arde Meulenpas 2410

De gemeente Loon op Zand,
A. Moonen

De gemeente Tilburg,
F. Horvers

De Vereniging Natuurmonumenten,
J. Meulenstein

Stichting Natuurpark De Efteling,
P. van Haaren

De Efteling bv,
R. van der Zijl

Het Overlegplatform Duinboeren,
C. Vermeer

De Brabantse Milieufederatie,
J. Meulenbeld

De reconstructiecommissie Meierij,
W. Duffhues

Het Waterschap Dongestroom,
L. Branderhorst

Het Hoogheemraadschap West-Brabant,
J. Broeders

De Stuurgroep NUBL,
L. Verheijen